

St.prp. nr. 51

(2003–2004)

Om samtykke til ratifikasjon av Den internasjonale traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk av 3. november 2001

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 2. april 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

FNs organisasjon for mat og jordbruk (FAO) vedtok Den internasjonale traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk 3. november 2001. Norge undertegnet traktaten på FNs toppmøte om matsikkerhet i Roma 10.–13. juni 2002.

Per 30. mars 2004 har 92 stater, deriblant Danmark og Sverige samt Den europeiske unionen, undertegnet traktaten, og 36 stater har ratifisert. Traktaten vil tre i kraft når den er ratifisert av 40 land.

Norge har spilt en aktiv rolle i forhandlingene om traktaten og hadde lederskapet i den europeiske regionale gruppen gjennom sluttforhandlingene.

Traktaten anses å være av særlig viktighet. Stortingets samtykke til ratifikasjon er derfor nødvendig i henhold til Grl. § 26 annet ledd.

Traktaten i engelsk originaltekst med oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg til proposisjonen.

2 Generelt om innholdet i traktaten

Hovedformålet med FAOs traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er bevaring og bærekraftig bruk av slike ressurser.

Traktaten omfatter bestemmelser om en rekke tiltak som skal gjennomføres for å oppnå målsettingen om bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser samt bestemmelser som fremmer bønderes rettigheter.

Traktaten anerkjenner en stats suverene rettigheter til sine plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk samt retten til å regulere tilgangen til disse i nasjonal lovgivning.

Traktaten etablerer et multilateralt system som skal gi partene forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser. De fleste globalt viktige matvekster og fôrvekster inngår i systemet. Den forenklete tilgangen skal også gis til fysiske og juridiske personer underlagt partenes jurisdiksjon. Det multilaterale systemet er kjerneområdet for traktaten. Systemet legger opp til en utveksling av plantegenetiske ressurser underlagt en rekke vilkår.

Traktatens formål er videre en rettferdig og likeverdig fordeling av de goder som oppstår ved bruk av plantegenetiske ressurser. Det slås fast at traktaten og andre relevante internasjonale traktater gjensidig skal støtte hverandre med tanke på å sikre bærekraftig jordbruk og matvaresikkerhet.

For Norge innebærer traktaten en plikt til å gi

tilgang til plantegenetiske ressurser som den norske stat, dvs. de ordinære forvaltningsorgan, forvaltningsbedrifter samt forvaltningsorganer med særskilte fullmakter, forvalter og kontrollerer og som samtidig er offentlig tilgjengelige. Forpliktelsen til å gi tilgang under det multilaterale systemet omfatter ikke plantegenetiske ressurser som det knytter seg immaterielle rettigheter til som begrenser den offentlige tilgjengeligheten eller plantegenetisk materiale som inngår i forsknings- og utviklingsprogram. Traktaten innebærer heller ingen forpliktelse for private til å utlevere plantegenetiske ressurser som disse er innehavere av.

Traktatens artikkel 11.1. henviser til en liste angitt som vedlegg I med angivelse av hvilke planteslekter det multilaterale systemet som etableres skal omfatte. Listen inkluderer 64 planteslekter, herunder viktige mat- og fôrvekster. Plikten til å inkludere de opplistede planteslektene i det multilaterale systemet hindrer ikke at det enkelte land etter eget ønske gir tilgang til flere planteslekter på tilsvarende vilkår.

Den tilgang til plantegenetiske ressurser som skal gis under det multilaterale systemet gjelder for særskilt opplistede formål; bruk og bevaring av plantegenetiske ressurser for forskning, foredling og utdanning innenfor mat og jordbruk.

Traktaten henviser i artikkel 12.4. til en standard materialoverdragelsesavtale (MTA) som vil inneholde nærmere bestemmelser om vilkårene for forenklet tilgang under det multilaterale systemet. MTAen skal vedtas ved konsensus av det styrende organet på et av de første møtene etter at traktaten har trådt i kraft.

I henhold til traktaten skal MTAen bl.a. inneholde bestemmelser om fordeling av de økonomiske godene som oppstår ved kommersialiseringen av et produkt som er en plantegenetisk ressurs og som inneholder materiale mottatt fra det multilaterale systemet. Unntak fra denne fordelingen av goder gjelder for produkter som vil være tilgjengelig for andre uten restriksjoner for videre forskning og foredling. Størrelsen på det beløp som skal betales inn til det multilaterale systemet og måten innbetalingen skal skje på skal avgjøres i forbindelse med vedtakelsen av MTAen.

3 Nærmere om de enkelte bestemmelser i traktaten

Traktaten inneholder en innledning, 35 artikler samt 2 vedlegg som inngår som en del av traktaten.

Fortalen

fastsetter bakgrunnen og de forutsetninger som legges til grunn for traktaten.

Traktaten anerkjenner bl.a. at plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er et uunnværlig råmateriale for genetisk forbedring av kulturplanter, enten dette skjer ved foredlingsarbeid utført av bønder, ved tradisjonell planteforedling eller ved moderne bioteknologi, og at plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er av avgjørende betydning for kulturplanters tilpasning til uforutsigbare miljøendringer og fremtidige menneskelige behov.

En del av traktatens formål er videre å opprette et multilateralt system for forenklet tilgang til et utvalg av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som stater kan dra gjensidig fordel av. De godene som oppstår ved deres bruk skal fordeles på en rettferdig og likeverdig måte.

Denne traktaten og andre internasjonale avtaler relevant for denne traktaten skal gjensidig støtte hverandre med tanke på å sikre bærekraftig jordbruk og matvaresikkerhet. Det erkjennes også at traktaten ikke skal tolkes slik at den medfører noen endring i de rettigheter og plikter partene har i henhold til andre internasjonale avtaler samtidig som partene er innforstått med at denne erkjennelsen ikke tilsikter å skape et hierarki i forhold til andre internasjonale avtaler.

DEL I Introduksjon

Artikkel 1

fastslår at traktatens formål er å sikre bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser og en rettferdig og likeverdig deling av godene. Dette skal skje i samsvar med Konvensjonen om biologisk mangfold og med sikte på å oppnå bærekraftig jordbruk og matvaresikkerhet.

Artikkel 2

inneholder en rekke definisjoner som skal legges til grunn i traktaten.

«*Plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk*» betyr ethvert genetisk materiale av planteopprinnelse med en faktisk eller potensiell verdi for mat og jordbruk.

«*Genetisk materiale*» betyr ethvert materiale av planteopprinnelse, inkludert reproduktivt og vegetativt formeringsmateriale, som inneholder funksjonelle arveenheter.

Disse definisjonene er i samsvar med definisjonene i Konvensjonen om biologisk mangfold.

Artikkel 3

angir at traktatens virkeområde er plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

DEL II Alminnelige bestemmelser

Artikkel 4

bestemmer at partene skal sikre at det er samsvar mellom deres lover, forskrifter, praksis og forpliktelsene etter traktaten.

Artikkel 5

inneholder en rekke pålegg overfor partene. Påleggene er imidlertid vagt formulert og åpner for en stor grad av handlefrihet hva angår hvordan de gjennomføres nasjonalt. De tiltakene som pålegges skal vurderes gjennomført ut fra deres hensiktsmessighet og i samsvar med partenes nasjonale lovgivning. Det pålegges traktatens parter bl.a. å kartlegge plantegenetiske ressurser, fremme innsamling av plantegenetiske ressurser samt begrense eller dersom det er mulig, eliminere truslene mot de plantegenetiske ressursene.

Artikkel 6

pålegger partene å utvikle og videreføre hensiktsmessige politiske og juridiske virkemidler som fremmer bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk. En slik bærekraftig bruk kan bl.a. inkludere tiltak som søker å oppnå en rettferdig jordbrukspolitikk som fremmer utvikling og opprettholdelse av ulike jordbrukssystemer, samt styrket forskning som forbedrer og bevarer biologisk mangfold og som fremmer plante-foredling. Bruken av uttrykket «kan» innebærer at norske myndigheter vil ha en stor grad av handlefrihet hva angår på hvilken måte forpliktelsene etter denne bestemmelsen skal oppfylles.

Artikkel 7

fastslår at partene på en hensiktsmessig måte skal integrere i sin jordbrukspolitikk de tiltakene som det er referert til i artikkel 5 og 6 samt samarbeide med de andre partene for å bevare og fremme en bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser. Videre angis det hvilke felter som det internasjonale samarbeidet særlig skal rette seg mot.

Artikkel 8

fastsetter at partene enten bilateralt eller gjennom internasjonale organisasjoner skal arbeide for å yte teknisk assistanse til hverandre og spesielt til utviklingsland og land med overgangsøkonomier med sikte på å tilrettelegge for gjennomføringen av traktaten.

DEL III Bønders rettigheter

Artikkel 9

sier at partene anerkjenner det utviklings- og bevaringsarbeidet som bønder i alle regioner i verden har bidratt og fortsatt bidrar med. Partene skal på en hensiktsmessig måte og i overensstemmelse med sin nasjonale lovgivning iverksette tiltak for å beskytte og fremme bønders rettigheter. Tiltakene skal beskytte tradisjonell kunnskap, retten til å delta på en rettferdig måte i å fordele de godene som oppstår ved bruken av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, samt retten til å delta i beslutningsprosesser på nasjonalt nivå.

DEL IV Det multilaterale systemet for tilgang og fordeling av godene

Artikkel 10

fastslår at partene erkjenner den suverene retten til statene over egne plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk samt retten til å regulere tilgangen til disse i nasjonal lovgivning. I utøvelsen av de suverene rettighetene skal de kontraherende partene etablere et multilateralt system for å forenkle tilgangen til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, samt fordele de godene som oppstår ved bruken av disse ressursene.

Artikkel 11

fastslår at det multilaterale systemet skal inkludere de plantegenetiske ressursene som er viktige for matvaresikkerhet og som partene er gjensidig avhengige av tilgang til. Disse er listet opp i vedlegg I. De fleste globalt viktige matvekster og fôrvekster inngår i systemet.

Virkeområdet defineres videre til å omfatte de plantegenetiske ressursene som er under forvaltning og kontroll av partene og som samtidig er offentlig tilgjengelige. Dette innebærer for Norges vedkommende at det multilaterale systemet dekker de plantegenetiske ressursene som staten råder over gjennom ordinære forvaltningsorgan, for-

valtningsbedrifter samt forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og som det ikke knytter seg immaterielle rettigheter til som begrenser den offentlige tilgjengeligheten.

Artikkelen fastslår videre at for å oppnå en best mulig dekning for det multilaterale systemet, skal de kontraherende partene oppfordre alle som er innehavere av plantegenetiske ressurser som omfattes av vedlegg I til å inkludere disse i det multilaterale systemet.

Det følger av traktaten at den forenklede tilgangen til plantegenetiske ressurser under det multilaterale systemet skal gis i henhold til en standard materialoverdragelsesavtale (MTA) som pålegger mottakeren av de plantegenetiske ressursene enkelte forpliktelser.

Traktaten innebærer ingen forpliktelse for private til å utlevere plantegenetiske ressurser som disse er innehavere av. Staten vil imidlertid legge til rette for at private som er innehavere av plantegenetiske ressurser som omfattes av vedlegg I skal kunne gjøre disse tilgjengelige under det multilaterale systemet på grunnlag av den samme MTAen.

Artikkel 12

omhandler forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under det multilaterale systemet. Partene skal bruke de nødvendige juridiske eller andre passende virkemidler for å skaffe til veie forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser gjennom det multilaterale systemet for andre parter samt private underlagt partenes jurisdiksjon.

Den forenklede tilgangen skal være underlagt en rekke vilkår.

Tilgang kan bl.a. bare kreves til formålene bruk og bevaring for forskning, foredling og utdanning innenfor mat og jordbruk, forutsatt at formålet ikke inkluderer kjemisk, farmasøytisk og/eller annen industriell bruk som ikke omfatter mat- eller fôrproduksjon.

Tilgang skal gis uten unødig opphold og uten krav om sporing av individuelle uttak av genetiske ressurser.

Tilgjengelige data og beskrivende ukonfidensiell informasjon om de aktuelle plantegenetiske ressurser skal følge med uttaket.

Mottakere kan ikke påberope seg noen form for immaterielle eiendomsrettigheter eller andre eiendomsrettigheter som begrenser den forenklede tilgangen til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, eller til deres genetiske deler eller komponenter, i den form de mottas fra det multila-

terale systemet. Dette innebærer at det ikke foreligger noen hindring for at det f.eks. kan søkes patent på oppfinnelser basert på det mottatte materialet, såfremt patentbeskyttelsen ikke begrenser den videre tilgangen til og bruken av det mottatte materialet eller dets deler og komponenter innen det multilaterale systemet. Disse forpliktelsene er forenlige med den norske patentloven. Det kan ikke oppnås patent til de plantegenetiske ressursene «i den form de mottas» fra det multilaterale systemet fordi kravet om oppfinneshøyde ikke vil være oppfylt. Eventuell patentbeskyttelse vil ikke omfatte materialet i sin opprinnelige form.

Tilgangen til plantegenetiske ressurser som er beskyttet av immaterielle rettigheter eller andre eiendomsrettigheter skal være i overensstemmelse med internasjonale avtaler og nasjonal rett.

Plantegenetisk materiale som inngår i forsknings- og utviklingsprogram unntas fra forpliktelsen til å gi forenklet tilgang.

Plantegenetiske ressurser som det er gitt tilgang til under det multilaterale systemet og som er blitt bevart, skal fortsatt gjøres tilgjengelige under det multilaterale systemet. Vilkårene i MTAen skal følge med de plantegenetiske ressursene også ved etterfølgende transaksjoner.

MTAen skal vedtas av det styrende organet ved konsensus, dvs. ved enstemmighet, og inneholde en rekke nærmere reguleringer av vilkårene for selve overdragelsen av materiale. MTAen skal inneholde nærmere bestemmelser om hva de plantegenetiske ressursene som det kan kreves tilgang til skal brukes til, bestemmelser om immateriell eiendomsrett, bestemmelser om at mottaker skal gjøre de plantegenetiske ressursene tilgjengelig for andre, samt bestemmelser om fordelingen av de goder som oppstår ved bruken av de plantegenetiske ressursene.

De kontraherende partene skal sikre at en klageadgang er tilgjengelig for partene i MTAen. Det antas at søksmålsmulighetene i henhold til norsk sivilprosess oppfyller kravet til klageadgang.

Artikkel 13

fastsetter at partene er enige om at de goder som oppstår gjennom den forenklede tilgangen til plantegenetiske ressurser i det multilaterale systemet skal fordeles rettferdig og likeverdig i samsvar med bestemmelsene i artikkelen.

Fordelingen av goder skal omfatte tiltak som utveksling av informasjon, tilgang til og overføring av teknologi, hjelp til kapasitetsoppbygging samt fordeling av goder som stammer fra kommersialisering.

MTAen skal inkludere en betingelse om at en mottaker som kommersialiserer et produkt som er en plantegenetisk ressurs for mat og jordbruk og der det er inkorporert materiale mottatt gjennom det multilaterale systemet skal betale en rimelig andel av de godene som stammer fra kommersialiseringen av produktet til en finansieringsmekanisme som det forutsettes av partene etablerer. Denne forpliktelsen gjelder imidlertid ikke der produktet er tilgjengelig for andre uten restriksjoner for videre forskning og foredling. I sistnevnte tilfelle skal mottakeren av de plantegenetiske ressursene i stedet oppmuntres til å foreta slike betalinger.

I Norge er planteforedlerretten gjennom lov om planteforedlerrett som administreres av Landbruksdepartementet den viktigste formen for rettsbeskyttelse av plantesorter. Planteforedlerretten hindrer ikke bruk av den beskyttede plantesorten til videreforedling av en ny sort og eventuelt utnytte av denne, og vil dermed ikke omfattes av traktatens forpliktelse til fordeling av økonomiske goder som oppstår ved kommersialisering.

Det styrende organet skal på sitt første møte bestemme nivået og formen på betalingen samt måten betalingen til denne mekanismen skal skje på. Det kan også vurderes om småbønder i utviklingsland og i land med overgangsøkonomier skal unntas fra kravet om innbetaling til denne mekanismen.

De kontraherende partene er enige om at de goder som stammer fra bruken av plantegenetiske ressurser gjennom det multilaterale systemet i hovedsak skal gå til bønder i alle land, og spesielt til bønder i utviklingsland og i land med overgangsøkonomier.

DEL V Støttekomponenter

Artikkel 14

understreker viktigheten av å fremme en effektiv gjennomføring av den globale handlingsplanen for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser.

Artikkel 15

fastslår at de kontraherende partene skal oppfordre de internasjonale jordbruksforskningssentrene til å undertegne avtaler med det styrende organet om bl.a. tilgangen til deres samlinger av de plantegenetiske ressursene som er listet opp i vedlegg I. Tilgangen skal gis på de vilkår som omhandles i traktatens del IV. Også plantegenetiske ressurser som ikke inngår som vedlegg I og som er samlet

inn av de internasjonale jordbruksforskningssentrene (IARC) før traktaten har trådt i kraft, skal omfattes av disse avtalene. Annet materiale enn det som er listet opp i vedlegg I, som er mottatt og bevart av IARCene etter at denne traktaten har trådt i kraft, skal være tilgjengelig for tilgang på vilkår som er i overensstemmelse med de som er gjensidig avtalt mellom den IARC som mottar materialet og opprinnelseslandet til slike ressurser eller det landet som har tilegnet seg disse ressursene i samsvar med Konvensjonen om biologisk mangfold eller annen gjeldende rett.

Partene skal gi forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser som omhandles i vedlegg I til IARCene under den konsultative gruppen for internasjonal jordbruksforskning (CGIAR) som har inngått avtaler med det styrende organet i overensstemmelse med traktaten.

Artikkel 16

henviser til eksisterende internasjonale nettverk for plantegenetiske ressurser og viktigheten av deres opprettholdelse og videreutvikling. Partene vil oppfordre alle relevante institusjoner til å delta i slike internasjonale nettverk.

Artikkel 17

sier at partene skal samarbeide for å utvikle et globalt informasjonssystem for å forenkle utvekslingen av informasjon vedrørende plantegenetiske ressurser.

DEL VI Finansielle bestemmelser

Artikkel 18

sier at partene påtar seg å gjennomføre en finansieringsstrategi for å oppfylle bestemmelsene i traktaten. Partene skal iverksette nødvendige og hensiktsmessige tiltak innenfor de styrende organer til relevante internasjonale mekanismer, fond og institusjoner for å sikre tilstrekkelig prioritering av og oppmerksomhet på en effektiv fordeling av ressurser for gjennomføringen av planer og programmer under traktaten. Partene skal videre gjennom multilaterale kanaler bidra med finansielle ressurser til gjennomføring av traktaten samt fremskaffe ressurser for nasjonale tiltak. De forpliktelser som pålegges den som mottar plantegenetiske ressurser under det multilaterale systemet til å fordele de goder som oppstår ved kommersialisering av et produkt etc., vil være en del av den finansieringsstrategien som etableres. En del av finansierings-

strategien kan også være å skaffe til veie frivillige bidrag.

Partene er enige om å gi prioritet til gjennomføringen av planer og programmer for bønder i utviklingsland og i land med overgangsøkonomier.

DEL VII Institusjonelle bestemmelser

Artikkel 19

fastsetter at det styrende organet skal bestå av alle de kontraherende partene. Alle beslutninger av det styrende organet skal fattes ved enighet mellom de tilstedeværende partene dersom ikke en annen metode for beslutningstaking bestemmes ved enighet for enkelte typer saker. Beslutninger fattet i henhold til artikkel 23 og 24 skal imidlertid alltid fattes ved konsensus. Hvert land har én stemme i det styrende organet. Dette innebærer at dersom Norge ikke er enig i et forslag til beslutning, kan Norge alene hindre denne i å bli fattet.

Artikkelen fastslår videre hva som skal være det styrende organets funksjoner.

Artikkel 20

sier at det styrende organets sekretariat vil bli oppnevnt av FAOs generaldirektør, med godkjenning fra det styrende organet.

Artikkel 21

sier at det styrende organet skal vurdere og godkjenne effektive prosedyrer for å fremme overholdelse av bestemmelsene i traktaten.

Artikkel 22

fastsetter at partene skal søke å løse tvister vedrørende tolkningen og anvendelsen av traktaten gjennom forhandlinger. Dersom forhandlinger ikke fører frem, kan det søkes bistand fra en tredje-part.

I forbindelse med ratifikasjon av traktaten eller til ethvert tidspunkt etterpå, kan en kontraherende part erklære at den i konflikter som ikke løser seg i henhold til disse bestemmelsene aksepterer at konflikten avgjøres ved voldgift i samsvar med prosedyrene fastsatt i vedlegg II til traktaten og/eller ved underkastelse av konflikten for Den internasjonale domstol.

Det anbefales at Norge avgir en erklæring om at eventuelle tvister bringes inn for Den internasjonale domstol.

Hvis partene i tvisten ikke har akseptert den

samme eller noen annen prosedyre for tvisteløsning, skal konflikten bringes inn til mekling i samsvar med del 2 i vedlegg II i traktaten, hvis ikke partene blir enige om noe annet.

Artikkel 23

sier at endringer av traktaten kan foreslås av enhver part. Endringer kan vedtas ved konsensus av det styrende organet. Endringer krever ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av partene, og trer i kraft den nittiende dag etter at to tredjedeler av partene har sluttet seg til.

Artikkel 24

sier at vedleggene til traktaten utgjør en integrert del av denne.

Artikkel 25

bestemmer i hvilken tidsperiode traktaten er åpen for undertegning.

Medlemmer av FAO og stater som er medlemmer av FN eller en av dets spesialorganer eller av Det internasjonale atomenergibyrået kan også undertegne traktaten.

Artikkel 26

Traktaten er gjenstand for ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning.

Artikkel 27

sier at traktaten er åpen for tiltredelse fra samme dato som traktaten er lukket for undertegning.

Artikkel 28

fastsetter at traktaten trer i kraft på den nittiende dag etter deponering av det førtiende dokument for ratifikasjon, gitt at minst tjue dokumenter for ratifikasjon har blitt deponert av medlemmer av FAO.

Artikkel 29

tar for seg enkelte forhold knyttet til FAOs medlemsorganisasjoner.

Artikkel 30

bestemmer at det ikke kan tas noen forbehold til traktaten.

Artikkel 31

sier at partene skal oppmuntre andre til å ratifisere traktaten.

Artikkel 32

bestemmer at to år fra ikrafttreddelsen av traktaten kan enhver kontraherende part informere om at den/de trer tilbake fra traktaten. Tilbaketreden vil ha effekt ett år etter at meddelelsen er mottatt.

Artikkel 33

sier at traktaten oppheves automatisk dersom antallet kontraherende parter blir mindre enn førti, med mindre annet bestemmes.

Artikkel 34

sier at FAOs Generaldirektør er depositar for traktaten.

Artikkel 35

bestemmer at arabisk, engelsk, fransk, kinesisk, russisk og spansk er traktatens autentiske språk.

Vedlegg I

lister opp de kulturplantene som skal være en del av det multilaterale systemet.

Vedlegg II

inneholder regulering av tvisteløsning ved voldgift og mekling.

4 Gjennomføringen av traktaten

FAOs traktat om plantegenetiske ressurser inneholder mange bestemmelser som åpner for en stor grad av nasjonal handlefrihet med hensyn til hvordan og i hvilken grad bestemmelsene gjennomføres i det enkelte land.

De forpliktelser som pålegges traktatpartene i forbindelse med det multilaterale systemet for forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser kan for Norges del gjennomføres ved bruk av statlig instruksjonsmyndighet. Lovendringer er ikke påkrevd. Øvrige forpliktelser som pålegges ved traktaten anses for allerede å være oppfylt ved eksisterende tiltak bl.a. gjennom det nordiske samarbeidet om Nordisk genbank og gjennom Genressursutvalget for kulturplanter som forvalter

Handlingsplan for bevaring og bruk av plantegenetiske ressurser for landbruk og matproduksjon (2000).

De opplistede plantegenetiske ressursene i vedlegg I som ordinære forvaltningsorgan, forvaltningsbedrifter samt forvaltningsorganer med særskilte fullmakter forvalter og kontrollerer vil falle inn under virkeområdet for det multilaterale systemet som etableres. Utveksling av slike genressurser vil da skje på de vilkår som fastsettes i den MTAen som vedtas av det styrende organet etter traktatens ikrafttredelse. Traktaten pålegger ikke private i Norge å utlevere plantegenetiske ressurser som de er innehavere av.

En ratifisering av traktaten innebærer videre en forpliktelse for Norge til å bidra økonomisk gjennom sine bilaterale, regionale og multilaterale forbindelser til gjennomføringen av traktaten i utviklingsland og land med overgangsøkonomier. Det antas at denne forpliktelsen ivaretas gjennom eksisterende bidrag, som f.eks. til FAO og til Den konsultative gruppen for internasjonal jordbruksforskning.

Traktaten om plantegenetiske ressurser forplikter partene til ikke å kreve sporing av individuelle uttak av plantegenetiske ressurser under det multilaterale systemet. MTAen vil inneholde de standardiserte vilkårene for tilgang til plantegenetiske ressurser under traktaten og vil følge med materialet i eventuelle etterfølgende transaksjoner. MTAen vil angi at materialet stammer fra det multilaterale systemet og bekrefte at materialet er hentet ut i samsvar med traktaten og i harmoni med Konvensjonen om biologisk mangfold.

Opplysningsplikten i forbindelse med patentesøknader for oppfinnelser som gjelder eller anvender biologisk materiale, jf. patentloven § 8 b, vil bidra til å gjøre det lettere å kontrollere om materialet er innhentet i samsvar med Konvensjonen om biologisk mangfold. Denne opplysningsplikten inkluderer krav om informasjon om leverandørland, opprinnelsesland, dersom dette er kjent, samt hvorvidt det foreligger forhåndsinnhentet samtykke ved uttak av biologisk materiale.

Opplysninger om hvorvidt det foreligger en MTA for materialet som patentesøknaden gjelder, vil bidra til å fastslå om materialet stammer fra det multilaterale systemet og dermed er hentet ut i tråd med Konvensjonen om biologisk mangfold. Dette vil gjøre det enklere å kontrollere om materialet er hentet ut i samsvar med traktatens bestemmelser. Foreleggelse av MTAen vil dermed kunne anses for å oppfylle forpliktelsen i patentloven til å angi hvorvidt forhåndsinnhentet samtykke foreligger.

5 Vurdering

Traktaten om plantegenetiske ressurser innen mat og jordbruk bør betraktes som en viktig milepæl i arbeidet for et bærekraftig jordbruk, global matvareresikkerhet og gjennomføringen av Konvensjonen om biologisk mangfold.

Utteksling av kulturveksters genetiske materiale har foregått gjennom årtusener. Den genetiske variasjonen som oppsto i planteartenes opprinnelsessentrum og i sekundære og tertiære sentrum for kulturplantenes diversitet, har vært basis for den fremgangen som er oppnådd i form av avlingsøkning, tilpasning til ulike vekstvilkår og utvikling av motstandsdyktighet mot planteskadegjørere. Jordbruket i alle regioner er i dag avhengig av tilgang til kulturplanter som har sitt opphav i andre verdensdeler. En vesentlig del av matforsyningen er i samtlige verdensdeler basert på produksjon fra kulturplanter som har sitt opphav i andre regioner. Traktaten om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk overflødiggjør oppbygging av bilaterale mekanismer for utveksling av genetiske ressurser. Slike bilaterale avtaler kan medføre store praktiske problemer og kostnader i forbindelse med sporing av de genetiske ressursenes opphav osv. og bidra til å redusere den bærekraftige utvekslingen av genetiske ressurser.

Traktaten vil også bidra til å oppfylle formålet i Konvensjonen om biologisk mangfold om en rimelig og likeverdig fordeling av godene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser, blant annet gjennom innbetaling til et internasjonalt fond som skal finansiere tiltak i utviklingsland, overføring av teknologi og kompetanse, samt i form av de godene som følger av en åpen utveksling av plantegenetiske ressurser.

Åpen tilgang til plantegenetiske ressurser for bruk i opplæring, undervisning, forskning og foredlingsvirksomhet innen mat- og jordbruksproduksjon vil legge til rette for styrket forsknings- og genbanksamarbeid nasjonalt og internasjonalt. En slik tilgang vil også være viktig for virksomhet i Norge innen disse områdene.

Traktaten vil også bidra til å øke utviklingslandenes mulighet for bevaring av egne plantegenetiske ressurser og gi disse landene tilgang til kompetanse og kunnskap innen området.

Traktaten kan også vise seg å bli et viktig bidrag for å bevare og bedre verdens matvareforsyning.

En tidlig norsk ratifikasjon vil være viktig for å kunne ha medinnflytelse på de beslutninger som skal treffes når traktaten trer i kraft.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forvaltningen av MTAene vil i utgangspunktet bli ivarettatt av den enkelte statlige institusjon som får forespørsel om utlevering av plantegenetisk materiale. Det kan imidlertid på sikt vise seg nødvendig med en sentral koordinerende instans for administreringen av disse avtalene. Under alle omstendigheter vil de administrative konsekvensene være begrenset.

Det styrende organet skal vedta en strategi for finansiering av prioriterte prosjekter, planer og programmer under traktaten. Strategien har som formål å øke tilgjengeligheten til og effektiviteten av bruken av de finansielle ressurser som stilles til rådighet. Det styrende organet skal fremskaffe bidrag til gjennomføring av slike tiltak i utviklingsland og land med overgangsøkonomi ved jevnlig å fastsette et mål for slik finansiering. Dette målet vil som andre vedtak under traktaten, vedtas ved konsensus. Den fordelingen av de økonomiske godene som utvekslingen og bruken av plantegenetiske ressurser resulterer i, vil bli en del av denne finansieringsstrategien.

I overensstemmelse med finansieringsstrategien, skal partene bidra finansielt gjennom bilaterale, regionale og multilaterale kanaler for gjennomføringen av traktaten samt for nasjonale aktiviteter for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser. Norge er i dag forpliktet til å yte finansielle bidrag gjennom flere regionale og multilaterale organisasjoner. Dette gjelder bl.a. bidrag til Nordisk genbank og FAO som har omfattende program for genetiske ressurser som inkluderer både nasjonale, regionale og multilaterale aktiviteter. Det legges til grunn at Norge gjennom sine nåværende forpliktende finansielle bidrag oppfyller traktatens pålegg på dette punkt, slik at tilleggsmidler ikke vil være påkrevd.

Landbruksdepartementet tilrår at traktaten ratifiseres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av Den internasjonale traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk av 3. november 2001.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av Den internasjonale traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk av 3. november 2001, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Den internasjonale
traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk
av 3. november 2001

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Den interna- sjonale traktat om plantegenetiske ressurser for
mat og jordbruk av 3. november 2001.

Vedlegg 1**International Treaty On Plant
Genetic Resources For Food
And Agriculture****PREAMBLE**

The Contracting Parties,

Convinced of the special nature of plant genetic resources for food and agriculture, their distinctive features and problems needing distinctive solutions;

Alarmed by the continuing erosion of these resources;

Cognizant that plant genetic resources for food and agriculture are a common concern of all countries, in that all countries depend very largely on plant genetic resources for food and agriculture that originated elsewhere;

Acknowledging that the conservation, exploration, collection, characterization, evaluation and documentation of plant genetic resources for food and agriculture are essential in meeting the goals of the Rome Declaration on World Food Security and the World Food Summit Plan of Action and for sustainable agricultural development for this and future generations, and that the capacity of developing countries and countries with economies in transition to undertake such tasks needs urgently to be reinforced;

Noting that the Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is an internationally agreed framework for such activities;

Acknowledging further that plant genetic resources for food and agriculture are the raw material indispensable for crop genetic improvement, whether by means of farmers' selection, classical plant breeding or modern biotechnologies, and are essential in adapting to unpredictable environmental changes and future human needs;

Affirming that the past, present and future contributions of farmers in all regions of the world, particularly those in centres of origin and diversity,

**Den internasjonale traktat
om plantegenetiske ressurser
for mat og jordbruk****Fortale**

De kontraherende parter,

er overbevist om at plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk har en spesiell karakter, og at deres særpregede egenskaper og problemer krever egne løsninger;

er foruroliget over det kontinuerlige tapet av disse ressursene;

er kjent med at plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er av felles betydning for alle land på grunn av at alle land i svært stor grad er avhengige av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk med opprinnelse andre steder;

anerkjenner at bevaring, utforskning, innsamling, karakterisering, evaluering og dokumentering av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er av avgjørende betydning for å nå målene i Roma-deklarasjonen fra verdens matvaresikkerhetskonferanse og handlingsplanen fra verdens matvaretoppmøte samt for å oppnå en bærekraftig utvikling av jordbruket for denne og fremtidige generasjoner, og at det er presserende at utviklingsland og land med overgangsøkonomier sin kapasitet til å påta seg slike oppgaver styrkes;

noterer seg at den globale handlingsplanen for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er et internasjonalt godkjent rammeverk for slike aktiviteter;

anerkjenner videre at plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er et uunnværlig råmateriale for genetisk forbedring av kulturplanter, enten dette skjer ved foredlingsarbeid utført av bønder, ved tradisjonell planteforedling eller ved moderne bioteknologi, og at plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk er av avgjørende betydning for kulturplanters tilpasning til uforutsigbare miljøendringer og fremtidig menneskelige behov;

bekrefter at tidligere, nåværende og fremtidige bidrag fra bønder i alle verdens regioner, spesielt fra bønder i opprinnelses- og mangfoldssentre, til

in conserving, improving and making available these resources, is the basis of Farmers' Rights;

Affirming also that the rights recognized in this Treaty to save, use, exchange and sell farm-saved seed and other propagating material, and to participate in decision-making regarding, and in the fair and equitable sharing of the benefits arising from, the use of plant genetic resources for food and agriculture, are fundamental to the realization of Farmers' Rights, as well as the promotion of Farmers' Rights at national and international levels;

Recognizing that this Treaty and other international agreements relevant to this Treaty should be mutually supportive with a view to sustainable agriculture and food security;

Affirming that nothing in this Treaty shall be interpreted as implying in any way a change in the rights and obligations of the Contracting Parties under other international agreements;

Understanding that the above recital is not intended to create a hierarchy between this Treaty and other international agreements;

Aware that questions regarding the management of plant genetic resources for food and agriculture are at the meeting point between agriculture, the environment and commerce, and convinced that there should be synergy among these sectors;

Aware of their responsibility to past and future generations to conserve the World's diversity of plant genetic resources for food and agriculture;

Recognizing that, in the exercise of their sovereign rights over their plant genetic resources for food and agriculture, states may mutually benefit from the creation of an effective multilateral system for facilitated access to a negotiated selection of these resources and for the fair and equitable sharing of the benefits arising from their use; and

Desiring to conclude an international agreement within the framework of the Food and Agriculture Organization of the United Nations, hereinafter referred to as FAO, under Article XIV of the FAO Constitution;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

bevaring, forbedring og for å gjøre disse ressursene tilgjengelige; utgjør grunnlaget for bønders rettigheter;

bekrefter også at denne traktatens anerkjennelse av rettighetene til å bevare, bruke, utveksle og selge egenavlet såkorn og annet formeringsmateriale, og til å delta i beslutningsprosesser med tanke på og i forbindelse med en rettferdig og likeverdige fordeling av godene som oppstår ved bruken av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, er av avgjørende betydning for å realisere bønders rettigheter i tillegg til å fremme bønders rettigheter på nasjonalt og internasjonalt nivå;

erkjenner at denne traktaten og andre internasjonale avtaler relevant for denne traktaten gjensidig skal støtte hverandre med tanke på å sikre bærekraftig jordbruk og matvaresikkerhet;

bekrefter at intet i denne traktaten skal bli tolket slik at det på noen måte medfører en endring i de rettigheter og plikter som de kontraherende parter har i henhold til andre internasjonale avtaler;

er inneforstått med at ovenstående fremstilling ikke tilsikter å skape et hierarki mellom denne traktaten og andre internasjonale avtaler;

er oppmerksomme på at spørsmål angående forvaltningen av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk befinner seg i krysningspunktet mellom jordbruk, miljø og handel, og er overbevist om at det bør være en synergi mellom disse sektorene;

er oppmerksomme på sitt ansvar overfor tidligere og fremtidige generasjoner for å bevare verdens mangfold av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk;

erkjenner at i utøvelsen av sine suverene rettigheter over plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk kan stater dra gjensidig fordel av opprettelsen av et effektivt multilateralt system for forenklet tilgang til et fremforhandlet utvalg av disse ressursene og av en rettferdig og likeverdige fordeling av godene som oppstår ved deres bruk; og

ønsker å inngå en internasjonal avtale innenfor rammene av FNs Mat- og jordbruksorganisasjon, herunder omtalt som FAO; under artikkel XIV i FAOs konstitusjon;

OG HAR AVTALT FØLGENDE;

*Part I***Introduction***Article 1***Objectives**

1.1 The objectives of this Treaty are the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of their use, in harmony with the Convention on Biological Diversity, for sustainable agriculture and food security.

1.2 These objectives will be attained by closely linking this Treaty to the Food and Agriculture Organization of the United Nations and to the Convention on Biological Diversity.

*Article 2***Use of terms**

For the purpose of this Treaty, the following terms shall have the meanings hereunder assigned to them. These definitions are not intended to cover trade in commodities:

«*In situ* conservation» means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated plant species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

«*Ex situ* conservation» means the conservation of plant genetic resources for food and agriculture outside their natural habitat.

«*Plant genetic resources for food and agriculture*» means any genetic material of plant origin of actual or potential value for food and agriculture.

«*Genetic material*» means any material of plant origin, including reproductive and vegetative propagating material, containing functional units of heredity.

«*Variety*» means a plant grouping, within a single botanical taxon of the lowest known rank, defined by the reproducible expression of its distinguishing and other genetic characteristics.

«*Ex situ* collection» means a collection of plant genetic resources for food and agriculture maintained outside their natural habitat.

«*Centre of origin*» means a geographical area where a plant species, either domesticated or wild, first developed its distinctive properties.

*Kapittel 1***Introduksjon***Artikkel 1***Formål**

1.1 Målsetningene med denne traktaten er bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk og en rettferdig og likeverdig fordeling av godene som oppstår ved deres bruk, i samsvar med konvensjonen om biologisk mangfold, for å oppnå et bærekraftig jordbruk og matvaresikkerhet.

1.2 Disse målsetningene vil bli oppnådd ved å knytte en nær forbindelse mellom denne traktaten og FNs mat- og jordbruksorganisasjon og mellom denne traktaten og konvensjonen om biologisk mangfold.

*Artikkel 2***Definisjoner**

I denne traktaten skal de følgende uttrykkene ha den betydning som angis i denne artikkelen. Disse definisjonene er ikke tiltenkt å omfatte varehandel.

«*In situ* bevaring» betyr bevaring av økosystemer og naturlige habitater og opprettholdelse og reetablering av levedyktige populasjoner av arter i deres naturlige omgivelser og, for domestiserte og kultiverte planter, i omgivelser hvor de har utviklet sine særpregede egenskaper.

«*Ex situ* bevaring» betyr bevaring av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk utenfor deres naturlige habitat.

«*Plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk*» betyr ethvert genetisk material av planteopprinnelse med en faktisk eller potensiell verdi for mat og jordbruk.

«*Genetisk materiale*» betyr ethvert materiale av planteopprinnelse, inkludert reproduktivt og vegetativt formeringsmateriale, inneholdende funksjonelle arveenheter.

«*Sort*» betyr en plantegruppe, innen en og samme botaniske enhet av den laveste kjente rang, definert ved dens reproducerbare kjennetegn og andre genetiske karakteristika.

«*Ex situ* samling» betyr en samling av plantegenetiske ressurser bevart utenfor deres naturlige habitat.

«*Opprinnelsessentrum*» betyr et geografisk område hvor plantearter, enten domestiserte eller vilde, først utviklet sine særpregede karakteristika.

«*Centre of crop diversity*» means a geographic area containing a high level of genetic diversity for crop species in *in situ* conditions.

«*Sentrum for kulturplanters mangfold*» betyr et geografisk område som inneholder et stort genetisk mangfold innen kulturplantearter under *in situ* betingelser.

Article 3

Scope

This Treaty relates to plant genetic resources for food and agriculture.

Artikkel 3

Virkeområde

Denne traktaten omhandler plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

Part II

General provisions

Article 4

General Obligations

Each Contracting Party shall ensure the conformity of its laws, regulations and procedures with its obligations as provided in this Treaty.

Del II

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 4

Generelle forpliktelser

Hver kontraherende part skal sikre at det er samsvar mellom sine lover, forskrifter og praksis og sine forpliktelser etter denne traktaten.

Article 5

Conservation, Exploration, Collection, Characterization, Evaluation and Documentation of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

5.1 Each Contracting Party shall, subject to national legislation, and in cooperation with other Contracting Parties where appropriate, promote an integrated approach to the exploration, conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and shall in particular, as appropriate:

- Survey and inventory plant genetic resources for food and agriculture, taking into account the status and degree of variation in existing populations, including those that are of potential use and, as feasible, assess any threats to them;
- Promote the collection of plant genetic resources for food and agriculture and relevant associated information on those plant genetic resources that are under threat or are of potential use;
- Promote or support, as appropriate, farmers and local communities' efforts to manage and conserve on-farm their plant genetic resources for food and agriculture;
- Promote *in situ* conservation of wild crop relatives and wild plants for food production, including in protected areas, by supporting, *inter*

Artikkel 5

Bevaring, undersøkelse, samling, karakterisering, evaluering, og dokumentering av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk

5.1 Hver kontraherende part skal, i henhold til nasjonal lovgivning og i samarbeid med andre kontraherende parter, der det er hensiktsmessig, fremme en integrert tilnærming til undersøkelse, bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk og skal i særdeleshet, på en hensiktsmessig måte:

- kartlegge og inventere plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under hensyntagen til statusen og graden av variasjon i eksisterende populasjoner, inkludert ressurser som har potensiell nytteverdi, og så langt det er gjennomførlig vurdere enhver trussel mot disse;
- fremme innsamling av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som er truet eller har potensiell nytteverdi og innsamling av relevant informasjon i tilknytning til disse plantegenetiske ressursene;
- på en hensiktsmessig måte fremme og støtte bønders og lokalsamfunns innsats for å forvalte og bevare sine plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk på egen gård;
- fremme *in situ* bevaring av kulturplanters ville slektninger og ville planter for matproduksjon, også i vernede områder, gjennom blant annet å

- alia*, the efforts of indigenous and local communities;
- e. Cooperate to promote the development of an efficient and sustainable system of *ex situ* conservation, giving due attention to the need for adequate documentation, characterization, regeneration and evaluation, and promote the development and transfer of appropriate technologies for this purpose with a view to improving the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;
 - f. Monitor the maintenance of the viability, degree of variation, and the genetic integrity of collections of plant genetic resources for food and agriculture.

5.2 The Contracting Parties shall, as appropriate, take steps to minimize or, if possible, eliminate threats to plant genetic resources for food and agriculture.

Article 6

Sustainable Use of Plant Genetic Resources

6.1 The Contracting Parties shall develop and maintain appropriate policy and legal measures that promote the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

6.2 The sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture may include such measures as:

- a. pursuing fair agricultural policies that promote, as appropriate, the development and maintenance of diverse farming systems that enhance the sustainable use of agricultural biological diversity and other natural resources;
- b. strengthening research which enhances and conserves biological diversity by maximizing intra- and inter-specific variation for the benefit of farmers, especially those who generate and use their own varieties and apply ecological principles in maintaining soil fertility and in combating diseases, weeds and pests;
- c. promoting, as appropriate, plant breeding efforts which, with the participation of farmers, particularly in developing countries, strengthen the capacity to develop varieties particularly adapted to social, economic and ecological conditions, including in marginal areas;
- d. broadening the genetic base of crops and increasing the range of genetic diversity available to farmers;

støtte innsatsen til urbefolkninger og lokalsamfunn;

- e. samarbeide for å fremme utviklingen av et effektivt og bærekraftig system for *ex situ* bevaring, med behørig oppmerksomhet rettet mot behovet for relevant dokumentasjon, karakterisering, regenerering og evaluering og for å fremme utvikling og overføring av egnet teknologi til dette formålet, med sikte på å forbedre den bærekraftige bruken av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk;
- f. overvåke at levedyktigheten, graden av variasjon og den genetiske integriteten til samlinger av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk opprettholdes.

5.2 De kontraherende parter skal, på en hensiktsmessig måte, fremme tiltak for å begrense eller, hvis det er mulig, eliminere trusler mot plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

Artikkel 6

Bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser

6.1 De kontraherende parter skal utvikle og videreføre hensiktsmessige politiske og juridiske virkemidler som fremmer bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

6.2 Bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk kan inkludere tiltak som:

- a. etterstreber en rettferdig jordbrukspolitikk som på en hensiktsmessig måte fremmer utvikling og opprettholdelse av ulike jordbrukssystemer som styrker bærekraftig bruk av jordbrukets biologiske mangfold og andre naturressurser;
- b. styrker forskning som øker og bevarer biologisk mangfold gjennom å maksimere intra- og inter-spesifikk variasjon til det beste for bønder, og spesielt de som utvikler og bruker egne sorter og benytter økologiske prinsipper for bevaring av matjordas fruktbarhet og bekjempelse av sykdommer, ugress og skadedyr;
- c. på en hensiktsmessig måte fremmer planteforedling som ved hjelp av bønder, og særlig bønder i utviklingsland, bidrar til å utvikle sorter som er spesielt tilpasset sosiale, økonomiske og økologiske forhold, inkludert forhold i marginale dyrkingsområder;
- d. utvider den genetiske basisen for kulturplanter og øker spekteret av genetisk mangfold som er tilgjengelig for bønder;

- e. promoting, as appropriate, the expanded use of local and locally adapted crops, varieties and underutilized species;
- f. supporting, as appropriate, the wider use of diversity of varieties and species in on-farm management, conservation and sustainable use of crops and creating strong links to plant breeding and agricultural development in order to reduce crop vulnerability and genetic erosion, and promote increased world food production compatible with sustainable development; and
- g. reviewing, and, as appropriate, adjusting breeding strategies and regulations concerning variety release and seed distribution.

Article 7

National Commitments and International Cooperation

7.1 Each Contracting Party shall, as appropriate, integrate into its agriculture and rural development policies and programmes, activities referred to in Articles 5 and 6, and cooperate with other Contracting Parties, directly or through FAO and other relevant international organizations, in the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

7.2 International cooperation shall, in particular, be directed to:

- a. establishing or strengthening the capabilities of developing countries and countries with economies in transition with respect to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;
- b. enhancing international activities to promote conservation, evaluation, documentation, genetic enhancement, plant breeding, seed multiplication; and sharing, providing access to, and exchanging, in conformity with Part IV, plant genetic resources for food and agriculture and appropriate information and technology;
- c. maintaining and strengthening the institutional arrangements provided for in Part V; and
- d. implement the funding strategy of Article 18.

Artikkel 7

Nasjonale forpliktelser og internasjonalt samarbeid

7.1 Hver kontraherende part skal, på en hensiktsmessig måte, integrere tiltakene referert til i artikkel 5 og 6 i sine handlingsplaner og i sin politikk for jordbruk og regionalutvikling og samarbeide med andre kontraherende parter direkte eller gjennom FAO og andre relevante internasjonale organisasjoner om bevaringen og den bærekraftig bruken av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

7.2 Internasjonalt samarbeide skal spesielt være rettet mot:

- a. å skape eller styrke mulighetene for utviklingsland og land med overgangsøkonomier til å bevare og bruke plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk på en bærekraftig måte;
- b. å styrke internasjonale tiltak som fremmer bevaring, evaluering, dokumentering, genetisk forbedring, planteforedling, oppformering, samt fordeling av, at det gis tilgang til og utveksling av, i samsvar med del IV, plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk og relevant informasjon og teknologi;
- c. å opprettholde og styrke de institusjonelle tiltak som er fastsatt i del V; og
- d. å implementere finansieringsstrategien i artikkel 18.

*Article 8***Technical Assistance**

The Contracting Parties agree to promote the provision of technical assistance to Contracting Parties, especially those that are developing countries or countries with economies in transition, either bilaterally or through the appropriate international organizations, with the objective of facilitating the implementation of this Treaty.

*Part III***Farmers' Rights***Article 9***Farmers' Rights**

9.1 The Contracting Parties recognize the enormous contribution that the local and indigenous communities and farmers of all regions of the world, particularly those in the centres of origin and crop diversity, have made and will continue to make for the conservation and development of plant genetic resources which constitute the basis of food and agriculture production throughout the world.

9.2 The Contracting Parties agree that the responsibility for realizing Farmers' Rights, as they relate to plant genetic resources for food and agriculture, rests with national governments. In accordance with their needs and priorities, each Contracting Party should, as appropriate, and subject to its national legislation, take measures to protect and promote Farmers' Rights, including:

- a. protection of traditional knowledge relevant to plant genetic resources for food and agriculture;
- b. the right to equitably participate in sharing benefits arising from the utilization of plant genetic resources for food and agriculture; and
- c. the right to participate in making decisions, at the national level, on matters related to the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

9.3 Nothing in this Article shall be interpreted to limit any rights that farmers have to save, use, exchange and sell farm-saved seed/propagating material, subject to national law and as appropriate.

*Artikkel 8***Teknisk bistand**

De kontraherende parter er enige om å arbeide for å fremme teknisk bistand til kontraherende parter, og spesielt de som er utviklingsland eller land med overgangsøkonomier, enten bilateralt eller gjennom passende internasjonale organisasjoner, med sikte på å tilrettelegge for implementeringen av denne traktaten.

*Del III***Bønders rettigheter***Artikkel 9***Bønders rettigheter**

9.1 De kontraherende parter anerkjenner det enorme bidraget som lokalsamfunn og urbefolkninger samt bønder i alle verdens regioner, og spesielt de som befinner seg i opprinnelsessentre og sentre for kulturplanters mangfold, har gitt og vil fortsette å gi for bevaring og utvikling av plantegenetiske ressurser som utgjør basisen for mat- og jordbruksproduksjon over hele verden.

9.2 De kontraherende parter er enige om at ansvaret for å realisere bønders rettigheter med hensyn til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk hviler på nasjonale myndigheter. I samsvarende med sine behov og prioriteringer, skal hver kontraherende part, på en hensiktsmessig måte, og i tråd med nasjonal lovgiving, sette i verk tiltak for å beskytte og fremme bønders rettigheter. Dette inkluderer:

- a. beskyttelse av tradisjonell kunnskap med relevans til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk;
- b. retten til en rettferdig andel av de goder som oppstår ved bruken av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk; og
- c. retten til å delta i nasjonale beslutningsprosesser som angår spørsmål relatert til bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

9.3 Intet i denne artikkelen skal tolkes slik at den rett bønder har til å spare, bruke, bytte og selge egenavlet såfrø/formeringsmateriale innskrenkes, verken etter nasjonal lovgivning eller på annen måte.

*Part IV***The Multilateral System of Access and Benefit-sharing***Article 10***Multilateral System of Access and Benefit-sharing**

10.1 In their relationships with other States, the Contracting Parties recognize the sovereign rights of States over their own plant genetic resources for food and agriculture, including that the authority to determine access to those resources rests with national governments and is subject to national legislation.

10.2 In the exercise of their sovereign rights, the Contracting Parties agree to establish a multilateral system, which is efficient, effective, and transparent, both to facilitate access to plant genetic resources for food and agriculture, and to share, in a fair and equitable way, the benefits arising from the utilization of these resources, on a complementary and mutually reinforcing basis.

*Article 11***Coverage of the Multilateral System**

11.1 In furtherance of the objectives of conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of benefits arising out of their use, as stated in Article 1, the Multilateral System shall cover the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I, established according to criteria of food security and interdependence.

11.2 The Multilateral System, as identified in Article 11.1, shall include all plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I that are under the management and control of the Contracting Parties and in the public domain. With a view to achieving the fullest possible coverage of the Multilateral System, the Contracting Parties invite all other holders of the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.3 Contracting Parties also agree to take appropriate measures to encourage natural and legal persons within their jurisdiction who hold plant genetic resources for food and agriculture listed in

*Del IV***Det multilaterale systemet for tilgang og fordeling av goder***Artikkel 10***Multilateralt system for tilgang og fordeling av goder**

10.1 I sitt samkvem med andre stater anerkjenner de kontraherende parter hver enkelt stat sin suverene rett over egne plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, inkludert at myndigheten til å bestemme hvor stor tilgang som gis til disse ressursene tilligger nasjonale myndigheter og er underlagt nasjonal lovgivning.

10.2 I utøvelsen av sin suverene rett er de kontraherende parter enige om å etablere et multilateralt system som er effektivt, virkningsfullt og åpent, dels for å forenkle tilgangen til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, og dels for på en rettferdig og likeverdig måte å fordele de goder som oppstår ved bruken av disse ressursene, på en komplementær og gjensidig støttende måte.

*Artikkel 11***Virkeområdet til det multilaterale systemet**

11.1 For å fremme målsettingen om bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk og en rettferdig og likeverdig fordeling av goder som oppstår ved deres bruk, som slått fast i artikkel 1, skal det multilaterale systemet dekke plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk listet opp i vedlegg 1 og etablert i henhold til kriterier for matvaresikkerhet og gjensidig avhengighet.

11.2 Det multilaterale systemet som etableres i artikkel 11.1 skal inkludere alle plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk listet opp i vedlegg 1 og som er under forvaltning og kontroll av de kontraherende parter og som er offentlig tilgjengelig. I den hensikt å oppnå den videst mulige dekning for det multilaterale systemet, inviterer de kontraherende parter alle andre som er innehavere av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk listet opp i vedlegg 1 til å inkludere disse plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk i det multilaterale systemet.

11.3 De kontraherende parter er også enige om å iverksette passende tiltak for å oppmuntre fysiske og juridiske personer under sin jurisdiksjon som er innehavere av plantegenetiske ressurser

Annex I to include such plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.4 Within two years of the entry into force of the Treaty, the Governing Body shall assess the progress in including the plant genetic resources for food and agriculture referred to in paragraph 11.3 in the Multilateral System. Following this assessment, the Governing Body shall decide whether access shall continue to be facilitated to those natural and legal persons referred to in paragraph 11.3 that have not included these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System, or take such other measures as it deems appropriate.

11.5 The Multilateral System shall also include the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I and held in the *ex situ* collections of the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR), as provided in Article 15.1a, and in other international institutions, in accordance with Article 15.5.

Article 12

Facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture within the Multilateral System

12.1 The Contracting Parties agree that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, as defined in Article 11, shall be in accordance with the provisions of this Treaty.

12.2 The Contracting Parties agree to take the necessary legal or other appropriate measures to provide such access to other Contracting Parties through the Multilateral System. To this effect, such access shall also be provided to legal and natural persons under the jurisdiction of any Contracting Party, subject to the provisions of Article 11.4.

12.3 Such access shall be provided in accordance with the conditions below:

- a. Access shall be provided solely for the purpose of utilization and conservation for research, breeding and training for food and agriculture, provided that such purpose does not include chemical, pharmaceutical and/or other non-food/feed industrial uses. In the case of multiple-use crops (food and non-food), their importance for food security should be the deter-

for mat og jordbruk listet opp i vedlegg 1 til å inkludere disse plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i det multilaterale systemet.

11.4 Innen to år etter at traktaten har trådt i kraft, skal det styrende organet vurdere framgangen i forhold til å inkludere de plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk referert til i artikkel 11.3 i det multilaterale systemet. Som en oppfølging av denne vurderingen, skal det styrende organet bestemme hvorvidt tilgang fortsatt skal tilrettelegges for de fysiske og juridiske personer referert til i artikkel 11.3 som ikke har inkludert disse plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i det multilaterale systemet, eller hvorvidt det skal iverksettes andre tiltak som virker hensiktsmessige.

11.5 Det multilaterale systemet skal også inkludere de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk listet opp i vedlegg 1 som inngår i *ex situ* samlinger til de Internasjonale jordbruksforskningssentrene (IARC) under den Konsultative gruppen for internasjonal jordbruksforskning (CGIAR), som bestemt i artikkel 15.1 (a), og til andre internasjonale institusjoner, i samsvar med artikkel 15.5.

Artikkel 12

Forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under det multilaterale systemet

12.1 De kontraherende parter er enige om at den forenklete tilgangen til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under det multilaterale systemet, som definert i artikkel 11, skal være i overensstemmelse med denne traktaten.

12.2 De kontraherende parter er enige om å bruke de nødvendige juridiske eller andre passende virkemidler for å skaffe til veie slik tilgang for andre kontraherende parter gjennom det multilaterale systemet. Dette skal innebære at slik tilgang også gis til juridiske og fysiske personer under hver av de kontraherende parters jurisdiksjon, med forbehold om bestemmelsene i artikkel 11.4.

12.3 Slik tilgang skal gis i samsvar med betingelsene nedenfor:

- a. Tilgang skal utelukkende gis til formålene bruk og bevaring for forskning, foredling og utdanning innenfor mat og jordbruk, forutsatt at formålet ikke inkluderer kjemisk, farmasøytisk og/eller annen industriell bruk som ikke omfatter mat- eller fôr-produksjon. Når det gjelder kulturplanter som har flere bruksmåter (mat og ikke-mat), skal deres betydning for

minant for their inclusion in the Multilateral System and availability for facilitated access.

- b. Access shall be accorded expeditiously, without the need to track individual accessions and free of charge, or, when a fee is charged, it shall not exceed the minimal cost involved;
- c. All available passport data and, subject to applicable law, any other associated available non-confidential descriptive information, shall be made available with the plant genetic resources for food and agriculture provided;
- d. Recipients shall not claim any intellectual property or other rights that limit the facilitated access to the plant genetic resources for food and agriculture, or their genetic parts or components, in the form received from the Multilateral System;
- e. Access to plant genetic resources for food and agriculture under development, including material being developed by farmers, shall be at the discretion of its developer, during the period of its development;
- f. Access to plant genetic resources for food and agriculture protected by intellectual and other property rights shall be consistent with relevant international agreements, and with relevant national laws;
- g. Plant genetic resources for food and agriculture accessed under the Multilateral System and conserved shall continue to be made available to the Multilateral System by the recipients of those plant genetic resources for food and agriculture, under the terms of this Treaty; and
- h. Without prejudice to the other provisions under this Article, the Contracting Parties agree that access to plant genetic resources for food and agriculture found in *in situ* conditions will be provided according to national legislation or, in the absence of such legislation, in accordance with such standards as may be set by the Governing Body.

12.4 To this effect, facilitated access, in accordance with Articles 12.2 and 12.3 above, shall be provided pursuant to a standard material transfer agreement (MTA), which shall be adopted by the Governing Body and contain the provisions of Articles 12.3a, d and g, as well as the benefitsharing provisions set

matvaresikkerhet være bestemmende for om de skal inkluderes i det multilaterale systemet og for deres tilgjengelighet for forenklet tilgang.

- b. Tilgang skal gis uten unødig opphold og uten at det skal være nødvendig å spore hver enkelt overlevering samt enten omkostningsfritt eller, når et gebyr pålegges, uten å overskride minimumskostnaden involvert;
- c. Alle tilgjengelige data om materialets identitet og enhver annen relevant og tilgjengelig beskrivende informasjon som ikke er konfidensiell, skal gjøres tilgjengelig i samsvar med gjeldende rett sammen med de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk det gis tilgang til;
- d. Mottakere skal ikke påberope seg noen form for immaterielle eiendoms- eller andre rettigheter som begrenser den forenklete tilgangen til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, eller til deres genetiske deler eller komponenter, i den form de mottas fra det multilaterale systemet;
- e. Tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under utvikling, inkludert materiale som utvikles av bønder, skal under utviklingsperioden være avhengig av foredlerens godtagelse;
- f. Tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk beskyttet av immaterielle- eller andre eiendomsrettigheter skal gis i overensstemmelse med relevante internasjonale avtaler og relevante nasjonale lover;
- g. Plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som man har fått tilgang til under det multilaterale systemet og som er bevart skal fortsatt gjøres tilgjengelige under det multilaterale systemet av mottakerne av disse plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk i henhold til bestemmelsene i denne traktaten; og
- h. Uten at det berører de andre bestemmelser i denne artikkelen, er de kontraherende parter enige om at tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk funnet i *in situ* forhold vil bli fremskaffet i henhold til nasjonal lovgivning eller, i fravær av slik lovgivning, i samsvar med de standarder som kan bli fastsatt av det styrende organet.

12.4 I denne hensikt skal forenklet tilgang i samsvar med artikkel 12.2 og 12.3 ovenfor gis i overensstemmelse med en standard materialoverdragelses avtale (MTA), som skal vedtas av det styrende organet og inneholde bestemmelsene i artikkel 12.3 (a), (d) og (g), i tillegg til bestemmel-

forth in Article 13.2d(ii) and other relevant provisions of this Treaty, and the provision that the recipient of the plant genetic resources for food and agriculture shall require that the conditions of the MTA shall apply to the transfer of plant genetic resources for food and agriculture to another person or entity, as well as to any subsequent transfers of those plant genetic resources for food and agriculture.

12.5 Contracting Parties shall ensure that an opportunity to seek recourse is available, consistent with applicable jurisdictional requirements, under their legal systems, in case of contractual disputes arising under such MTAs, recognizing that obligations arising under such MTAs rest exclusively with the parties to those MTAs.

12.6 In emergency disaster situations, the Contracting Parties agree to provide facilitated access to appropriate plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System for the purpose of contributing to the re-establishment of agricultural systems, in cooperation with disaster relief co-ordinators.

Article 13

Benefit-sharing in the Multilateral System

13.1 The Contracting Parties recognize that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture which are included in the Multilateral System constitutes itself a major benefit of the Multilateral System and agree that benefits accruing therefrom shall be shared fairly and equitably in accordance with the provisions of this Article.

13.2 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use, including commercial, of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System shall be shared fairly and equitably through the following mechanisms: the exchange of information, access to and transfer of technology, capacity-building, and the sharing of the benefits arising from commercialization, taking into account the priority activity areas in the rolling Global Plan of Action, under the guidance of the Governing Body:

a. Exchange of information:

The Contracting Parties agree to make available information which shall, *inter alia*, encompass catalogues and inventories, information on technologies, results of technical, scientific and socio-economic research, including char-

sene om fordeling av goder fastsatt i artikkel 13.2 (d) (ii) og andre relevante bestemmelser i denne traktaten, samt en bestemmelse om at mottakeren av de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk skal kreve at betingelsene i MTAen skal gjelde for overdragelse av de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk til en annen person eller instans samt enhver videre overdragelse av disse plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk.

12.5 De kontraherende parter skal sørge for at en mulighet for klageadgang er tilgjengelig i deres rettssystem i overensstemmelse med gjeldende rettslige krav i tilfelle kontraktsmessig uenighet oppstår i forbindelse med MTAen, da man erkjenner at forpliktelsene i MTAene eksklusivt hviler på partene i disse MTAer.

12.6 I nød- og katastrofesituasjoner er de kontraherende parter enige om å gi forenklet tilgang til egnede plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under det multilaterale systemet med den hensikt å bidra til reetablering av jordbrukssystemer og i samarbeid med katastrofehjelp-koordinatorer.

Artikkel 13

Fordeling av goder under det multilaterale systemet

13.1 De kontraherende parter erkjenner at forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som er inkludert i det multilaterale systemet i seg selv er et vesentlig gode ved det multilaterale systemet og er enige om at goder som oppstår gjennom denne skal fordeles rettferdig og likeverdig i samsvar med bestemmelsene i denne artikkelen.

13.2 De kontraherende parter er enige om at goder som stammer fra bruk, inkludert kommersiell bruk, av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk under det multilaterale systemet, skal fordeles rettferdig og likeverdig gjennom følgende tiltak: utveksling av informasjon, tilgang til og overføring av teknologi, kapasitetsoppbygging og fordeling av de goder som stammer fra kommersialisering, under hensyntagen til de prioriterte aktivitetsområder i den rullerende globale handlingsplanen og under veiledning av det styrende organet:

a. Informasjonsutveksling:

De kontraherende parter er enige om å gjøre tilgjengelig informasjon om blant annet kataloger og innholdsregistre, informasjon om teknologi, resultater av teknisk, vitenskaplig og sosioøkonomisk forskning, inkludert karakteri-

acterization, evaluation and utilization, regarding those plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System. Such information shall be made available, where non-confidential, subject to applicable law and in accordance with national capabilities. Such information shall be made available to all Contracting Parties to this Treaty through the information system, provided for in Article 17.

- b. Access to and transfer of technology
 - i. The Contracting Parties undertake to provide and/or facilitate access to technologies for the conservation, characterization, evaluation and use of plant genetic resources for food and agriculture which are under the Multilateral System. Recognizing that some technologies can only be transferred through genetic material, the Contracting Parties shall provide and/or facilitate access to such technologies and genetic material which is under the Multilateral System and to improved varieties and genetic material developed through the use of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, in conformity with the provisions of Article 12. Access to these technologies, improved varieties and genetic material shall be provided and/or facilitated, while respecting applicable property rights and access laws, and in accordance with national capabilities.
 - ii. Access to and transfer of technology to countries, especially to developing countries and countries with economies in transition, shall be carried out through a set of measures, such as the establishment and maintenance of, and participation in, crop-based thematic groups on utilization of plant genetic resources for food and agriculture, all types of partnership in research and development and in commercial joint ventures relating to the material received, human resource development, and effective access to research facilities.
 - iii. Access to and transfer of technology as referred to in (i) and (ii) above, including that protected by intellectual property rights, to developing countries that are Contracting Parties, in particular least developed countries, and countries with economies in transition, shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, in

sering, evaluering og utnyttelse, vedrørende de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk som er inkludert i det multilaterale systemet. Slik informasjon skal gjøres tilgjengelig, i den grad den ikke er konfidensiell, i tråd med gjeldende rett og i samsvar med nasjonal kapasitet. Slik informasjon skal gjøres tilgjengelig for alle kontraherende parter til denne traktaten gjennom det informasjonssystemet som er fastlagt i artikkel 17.

- b. Tilgang til og overføring av teknologi:
 - i. De kontraherende parter påtar seg å gi tilgang og/eller forenkle tilgangen til teknologi for bevaring, karakterisering, evaluering og bruk av de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk som er inkludert i det multilaterale systemet. I det man erkjenner at noen teknologier bare kan bli overført ved genetisk materiale, skal de kontraherende parter i overensstemmelse med bestemmelsene i artikkel 12 gi tilgang og/eller forenkle tilgangen til slik teknologi og slikt genetisk materiale som er omfattet av det multilaterale systemet og til forbedrede sorter og forbedret genetisk materiale utviklet ved bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som er omfattet av det multilaterale systemet. Tilgang til disse teknologiene, forbedrede sortene og dette genetiske materialet skal gis og/eller forenkles under hensyntagen til gjeldende eiendomsrettigheter og lovgivning vedrørende adgangen og i samsvar med nasjonale muligheter.
 - ii. Tilgang til og overføring av teknologi til land, spesielt til utviklingsland og land med overgangsøkonomier, skal gjennomføres ved bruk av et sett av virkemidler, som for eksempel etablering og opprettholdelse av og deltagelse i vekstspesifikke tematiske grupper for bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, alle typer av fellesskap i forskning og utvikling og i kommersielle samarbeidsprosjekter relatert til motatt materiale, utvikling av menneskelige ressurser, og effektiv tilgang til forskningsfasiliteter.
 - iii. Tilgang til og overføring av teknologi som referert til i (i) og (ii) ovenfor, inkludert den som er beskyttet av immaterielle eiendomsrettigheter, til utviklingsland som er kontraherende parter, spesielt de minst utviklede land og land med overgangsøkonomier, skal fremskaffes og/eller forenkles på rettferdige og fordelaktige vilkår. Denne tilgan-

particular in the case of technologies for use in conservation as well as technologies for the benefit of farmers in developing countries, especially in least developed countries, and countries with economies in transition, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, *inter alia*, through partnerships in research and development under the Multilateral System. Such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights.

c. Capacity-building

Taking into account the needs of developing countries and countries with economies in transition, as expressed through the priority they accord to building capacity in plant genetic resources for food and agriculture in their plans and programmes, when in place, in respect of those plant genetic resources for food and agriculture covered by the Multilateral System, the Contracting Parties agree to give priority to (i) establishing and/or strengthening programmes for scientific and technical education and training in conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, (ii) developing and strengthening facilities for conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, in particular in developing countries, and countries with economies in transition, and (iii) carrying out scientific research preferably, and where possible, in developing countries and countries with economies in transition, in cooperation with institutions of such countries, and developing capacity for such research in fields where they are needed.

d. Sharing of monetary and other benefits of commercialization

- i. The Contracting Parties agree, under the Multilateral System, to take measures in order to achieve commercial benefit-sharing, through the involvement of the private and public sectors in activities identified under this Article, through partnerships and collaboration, including with the private sector in developing countries and countries with economies in transition, in research and technology development;
- ii. The Contracting Parties agree that the standard Material Transfer Agreement referred to in Article 12.4 shall include a requirement that a recipient who commercializes a product that is a plant genetic resource for

gen skal spesielt gjelde teknologi til bruk for bevaring og teknologi til nytte for bønder i utviklingsland, spesielt i de minst utviklede land og land med overgangsøkonomier, og skje på konsesjonsmessige og fordelaktige vilkår som det er gjensidig enighet om, blant annet gjennom partnerskap innen forskning og utvikling under det multilaterale systemet. Slik tilgang og overføring skal gis på vilkår som erkjenner og er i overensstemmelse med en tilfredsstillende og effektiv beskyttelse av immaterielle eiendomsrettigheter.

c. Kapasitetsoppbygging

Under hensyntagen til behovene til utviklingsland og land med overgangsøkonomier slik de er uttrykt gjennom den prioriteten de gir til kapasitetsoppbygging innen plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i deres planer og programmer vedrørende de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk inkludert i det multilaterale systemet, er de kontraherende parter enige om å prioritere (i) etablering og/eller styrking av programmer for vitenskapelig og teknisk utdanning og trening i bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, (ii) utvikling og styrking av fasiliteter for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, spesielt i utviklingsland og land med overgangsøkonomier og (iii) gjennomføring av vitenskapelig forskning og utvikling av kapasitet for slik forskning på områder hvor slike behov foreligger, fortrinnsvis, og der det er mulig, i utviklingsland og land med overgangsøkonomier og i samarbeid med institusjoner i slike land.

d. Deling av økonomiske og andre goder som oppstår ved kommersialisering

- i. De kontraherende parter er enige om, under det multilaterale systemet, å arbeide for å oppnå deling av goder som oppstår ved kommersialisering, gjennom involvering av den private og offentlige sektor i aktiviteter identifisert i denne artikkelen og gjennom kompaniskap og samarbeid, bl.a. med den private sektor i utviklingsland og i land med overgangsøkonomier, innen forskning og teknologiutvikling.
- ii. De kontraherende parter er enige om at den standard materialoverdragelses avtale referert til i artikkel 12.4 skal inkludere en betingelse om at en mottaker som kommersialiserer et produkt som er en plantegene-

food and agriculture and that incorporates material accessed from the Multilateral System, shall pay to the mechanism referred to in Article 19.3f, an equitable share of the benefits arising from the commercialization of that product, except whenever such a product is available without restriction to others for further research and breeding, in which case the recipient who commercializes shall be encouraged to make such payment.

- iii. The Governing Body shall, at its first meeting, determine the level, form and manner of the payment, in line with commercial practice. The Governing Body may decide to establish different levels of payment for various categories of recipients who commercialize such products; it may also decide on the need to exempt from such payments small farmers in developing countries and in countries with economies in transition. The Governing Body may, from time to time, review the levels of payment with a view to achieving fair and equitable sharing of benefits, and it may also assess, within a period of five years from the entry into force of this Treaty, whether the mandatory payment requirement in the MTA shall apply also in cases where such commercialized products are available without restriction to others for further research and breeding.

13.3 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use of plant genetic resources for food and agriculture that are shared under the Multilateral System should flow primarily, directly and indirectly, to farmers in all countries, especially in developing countries, and countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

13.4 The Governing Body shall, at its first meeting, consider relevant policy and criteria for specific assistance under the agreed funding strategy established under Article 18 for the conservation of plant genetic resources for food and agriculture in developing countries, and countries with economies in transition whose contribution to the diversity of plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System is significant and/or which have special needs.

13.5 The Contracting Parties recognize that the ability to fully implement the Global Plan of Action, in particular of developing countries and countries

tisk ressurs for mat og jordbruk og som inkorporerer materiale mottatt fra det multilaterale systemet, skal betale til mekanismen referert til i artikkel 19.3 (f), en rimelig andel av godene som stammer fra kommersialiseringen av produktet, unntatt når et slikt produkt er tilgjengelig uten restriksjoner for andre for videre forskning og foredling. I sistnevnte tilfelle skal mottakeren som kommersialiserer produktet i stedet bli oppmuntret til å foreta slike betalinger.

- iii. Det styrende organet skal, på sitt første møte, bestemme nivået og formen på betalingen samt betalingsmåten, i tråd med kommersiell praksis. Det styrende organet kan vedta å etablere forskjellige nivåer for betaling for forskjellige typer av mottakere som kommersialiserer slike produkter. Det kan også bestemme behovet for å unnta småbønder i utviklingsland og land med overgangsøkonomier fra slike betalinger. Det styrende organet kan, fra tid til annen, gjennomgå nivåene for betaling med henblikk på å oppnå rettferdig og likeverdig deling av goder, og det kan også vurdere, innen en periode på fem år fra det tidspunkt denne traktaten trer i kraft, hvorvidt kravet om obligatorisk betaling i MTAen skal gjelde også i tilfeller hvor slike kommersialiserte produkter er tilgjengelige for andre uten restriksjoner til ytterligere forskning og foredling.

13.3 De kontraherende parter er enige om at goder som stammer fra bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk og som er fordelt under det multilaterale systemet primært, direkte og indirekte, skal tilføres bønder i alle land, spesielt i utviklingsland og i land med overgangsøkonomier, som bevarer og bruker plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk på en bærekraftig måte.

13.4 Det styrende organet skal, i henhold til den vedtatte finansieringsstrategien i artikkel 18, på sitt første møte vurdere relevante fremgangsmåter og kriterier for særskilt assistanse for bevaring av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i utviklingsland og land med overgangsøkonomier som i stor grad bidrar til mangfoldet av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i det multilaterale systemet og/eller som har spesielle behov.

13.5 De kontraherende parter erkjenner at muligheten til fullt ut å implementere den globale handlingsplanen, spesielt for utviklingsland og

with economies in transition, will depend largely upon the effective implementation of this Article and of the funding strategy as provided in Article 18.

13.6 The Contracting Parties shall consider modalities of a strategy of voluntary benefitsharing contributions whereby Food Processing Industries that benefit from plant genetic resources for food and agriculture shall contribute to the Multilateral System.

Part V

Supporting Components

Article 14

Global Plan of Action

Recognizing that the rolling Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable

Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is important to this Treaty, Contracting Parties should promote its effective implementation, including through national actions and, as appropriate, international cooperation to provide a coherent framework, *inter alia*, for capacitybuilding, technology transfer and exchange of information, taking into account the provisions of Article 13.

Article 15

Ex Situ Collections of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture held by the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research and other International Institutions

15.1 The Contracting Parties recognize the importance to this Treaty of the *ex situ* collections of plant genetic resources for food and agriculture held in trust by the International Agricultural Research Centres (IARCs) of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR). The Contracting Parties call upon the IARCs to sign agreements with the Governing Body with regard to such *ex situ* collections, in accordance with the following terms and conditions:

- a. Plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I of this Treaty and held by the IARCs shall be made available in accordance with the provisions set out in Part IV of this Treaty.

land med overgangsøkonomier, vil være svært avhengig av en effektiv implementering av denne artikkelen og av finansieringsstrategien som er fastsatt i artikkel 18.

13.6 De kontraherende parter skal vurdere mulige strategier for frivillige bidrag til deling av goder der matforedlingsindustrien, som nyter godt av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk, skal bidra til det multilaterale systemet.

Del V

Støttekomponenter

Artikkel 14

Global handlingsplan

I det den rullerende globale handlingsplanen for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk erkjennes som viktig for denne traktaten, bør de kontraherende parter fremme dens effektive implementering, herunder ved nasjonale tiltak og, der det er hensiktsmessig, ved internasjonalt samarbeid, for å fremme et enhetlig rammeverk for blant annet kapasitetsoppbygging, teknologioverføring og informasjonsutveksling i tråd med vilkårene i artikkel 13.

Artikkel 15

Ex situ samlinger av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som de Internasjonale jordbruksforskningssentrene under den Konsultative gruppen for internasjonal jordbruksforskning og andre internasjonale institusjoner er innehavere av

15.1 De kontraherende parter erkjenner den betydning som *ex situ* samlingene av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som de Internasjonale jordbruksforskningssentrene (IARC) under den Konsultative gruppen for internasjonal jordbruksforskning (CGIAR) er innehavere av har for denne traktaten. De kontraherende parter oppfordrer IARCene til å undertegne avtaler med det styrende organet med hensyn til slike *ex situ* samlinger, i tråd med følgende vilkår og betingelser:

- a. Plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk listet opp i vedlegg I til denne traktaten og som IARCene har rådighet over skal gjøres tilgjengelige i samsvar med betingelsene fastsatt i denne traktatens del IV.

- b. Plant genetic resources for food and agriculture other than those listed in Annex I of this Treaty and collected before its entry into force that are held by IARCs shall be made available in accordance with the provisions of the MTA currently in use pursuant to agreements between the IARCs and the FAO. This MTA shall be amended by the Governing Body no later than its second regular session, in consultation with the IARCs, in accordance with the relevant provisions of this Treaty, especially Articles 12 and 13, and under the following conditions:
- i. The IARCs shall periodically inform the Governing Body about the MTAs entered into, according to a schedule to be established by the Governing Body;
 - ii. The Contracting Parties in whose territory the plant genetic resources for food and agriculture were collected from *in situ* conditions shall be provided with samples of such plant genetic resources for food and agriculture on demand, without any MTA;
 - iii. Benefits arising under the above MTA that accrue to the mechanism mentioned in Article 19.3f shall be applied, in particular, to the conservation and sustainable use of the plant genetic resources for food and agriculture in question, particularly in national and regional programmes in developing countries and countries with economies in transition, especially in centres of diversity and the least developed countries; and
 - iv. The IARCs shall take appropriate measures, in accordance with their capacity, to maintain effective compliance with the conditions of the MTAs, and shall promptly inform the Governing Body of cases of non-compliance.
- c. IARCs recognize the authority of the Governing Body to provide policy guidance relating to *ex situ* collections held by them and subject to the provisions of this Treaty.
- d. The scientific and technical facilities in which such *ex situ* collections are conserved shall remain under the authority of the IARCs, which undertake to manage and administer these *ex situ* collections in accordance with internationally accepted standards, in particular the Genebank Standards as endorsed by the FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.
- e. Upon request by an IARC, the Secretary shall
- b. Andre plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk enn de listet opp i vedlegg I til denne traktaten og som er samlet inn før traktaten er trådt i kraft og som IARCene er innehavere av skal gjøres tilgjengelige i samsvar med bestemmelsene i den gjeldende MTAen og i overensstemmelse med avtaler mellom IARCene og FAO. Denne MTAen skal revideres av det styrende organet senest i dens andre regulære sesjon, etter konsultasjon med IARCene, og i samsvar med de relevante bestemmelser i denne traktaten, spesielt artikkel 12 og 13, og på følgende betingelser:
- i. IARCene skal med jevne mellomrom informere det styrende organet om inngåtte MTAer i samsvar med en tidsplan som skal utformes av det styrende organet;
 - ii. De kontraherende parter på hvis territorium de plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk ble innsamlet fra *in situ* forhold skal på anmodning gis prøver av dette plantegenetiske materialet for mat og jordbruk uten noen MTA;
 - iii. Goder som oppstår i henhold til de ovenfor nevnte MTAer og som tilfaller mekanismen nevnt i artikkel 19.3 (f) skal særlig anvendes for bevaring og bærekraftig bruk av de aktuelle plantegenetiske ressursene for mat og jordbruk, især gjennom nasjonale og regionale programmer i utviklingsland og land med overgangsøkonomier, og spesielt i sentre for mangfold og i de minst utviklede landene; og
 - iv. IARCene skal gjennomføre hensiktsmessige tiltak i samsvar med deres kapasitet for på en effektiv måte å oppfylle betingelsene i MTAene, og skal umiddelbart informere det styrende organet om tilfeller av manglende overholdelse.
- c. IARCene anerkjenner det styrende organets myndighet til å fastsette veiledende retningslinjer vedrørende de *ex situ* samlinger som de er innehavere av i tråd med bestemmelsene i denne traktaten.
- d. Den vitenskaplige og tekniske tilretteleggingen der slike *ex situ* samlinger er bevart skal fortsatt være underlagt IARCenes myndighetsområde. IARCene på sin side påtar seg å forvalte og administrere disse *ex situ* samlingene i samsvar med internasjonalt aksepterte standarder, spesielt standardene for genbanker som FAOs kommisjon for genetiske ressurser for mat og jordbruk har gitt sin tilslutning til.
- e. På forespørsel fra en IARC, skal sekretariatet

- endeavour to provide appropriate technical support.
- f. The Secretary shall have, at any time, right of access to the facilities, as well as right to inspect all activities performed therein directly related to the conservation and exchange of the material covered by this Article.
- g. If the orderly maintenance of these *ex situ* collections held by IARCs is impeded or threatened by whatever event, including *force majeure*, the Secretary, with the approval of the host country, shall assist in its evacuation or transfer, to the extent possible.

15.2 The Contracting Parties agree to provide facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture in Annex I under the Multilateral System to IARCs of the CGIAR that have signed agreements with the Governing Body in accordance with this Treaty. Such Centres shall be included in a list held by the Secretary to be made available to the Contracting Parties on request.

15.3 The material other than that listed in Annex I, which is received and conserved by IARCs after the coming into force of this Treaty, shall be available for access on terms consistent with those mutually agreed between the IARCs that receive the material and the country of origin of such resources or the country that has acquired those resources in accordance with the Convention on Biological Diversity or other applicable law.

15.4 The Contracting Parties are encouraged to provide IARCs that have signed agreements with the Governing Body with access, on mutually agreed terms, to plant genetic resources for food and agriculture not listed in Annex I that are important to the programmes and activities of the IARCs.

15.5 The Governing Body will also seek to establish agreements for the purposes stated in this

Article with other relevant international institutions.

Article 16

International Plant Genetic Resources Networks

16.1 Existing cooperation in international plant genetic resources for food and agriculture networks will be encouraged or developed on the basis of existing arrangements and consistent with the

bestrebe seg på å skaffe til veie hensiktsmessig teknisk assistanse.

- f. Sekretariatet skal, til enhver tid, ha krav på tilgang til fasilitetene, i tillegg til rett til å inspisere alle aktiviteter som gjennomføres og som er direkte relatert til bevaringen og utvekslingen av materialet som dekkes av denne artikkelen.
- g. Hvis den metodiske opprettholdelse av *ex situ* samlingene IARCene er innehavere av blir vanskeliggjort eller truet av en eller annen årsak, inkludert *force majeure*, skal sekretariatet, med tillatelse av vertslandet, assistere ved evakuering eller overføring av disse samlingene i den grad dette er mulig.

15.2 De kontraherende parter er enige om å fremme forenklet tilgang til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk opplistet i vedlegg I innen det multilaterale systemet for IARCene under CGIAR som har signert avtaler med det styrende organet i samsvar med denne traktaten. Slike sentre skal inngå i en liste oppbevart av sekretariatet og som skal gjøres tilgjengelig for de kontraherende parter på forespørsel.

15.3 Annet materiale enn det opplistet i vedlegg I som er mottatt og bevart av IARCene etter at denne traktaten har trådt i kraft, skal være tilgjengelig for tilgang på vilkår som er i overensstemmelse med de som er gjensidig avtalt mellom den IARC som mottar materialet og opprinnelseslandet til slike ressurser eller det landet som har tilegnet seg disse ressursene i samsvar med konvensjonen om biologisk mangfold eller annen gjeldende rett.

15.4 De kontraherende partene oppmuntres til å gi de IARCene som har signert avtaler med det styrende organet tilgang, på gjensidig avtalte vilkår, til de plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk som ikke er opplistet i vedlegg I og som er viktige for IARCenes programmer og aktiviteter.

15.5 Det styrende organet vil også forsøke å inngå avtaler med samme formål som fremgår av denne artikkelen med andre relevante internasjonale institusjoner.

Artikkel 16

Internasjonale nettverk for plantegenetiske ressurser

16.1 Eksisterende samarbeid gjennom internasjonale nettverk for plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk vil bli opprettholdt eller videreutviklet på basis av eksisterende opplegg og i overensstem-

terms of this Treaty, so as to achieve as complete coverage as possible of plant genetic resources for food and agriculture.

16.2 The Contracting Parties will encourage, as appropriate, all relevant institutions, including governmental, private, non-governmental, research, breeding and other institutions, to participate in the international networks.

Article 17

The Global Information System on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

17.1 The Contracting Parties shall cooperate to develop and strengthen a global information system to facilitate the exchange of information, based on existing information systems, on scientific, technical and environmental matters related to plant genetic resources for food and agriculture, with the expectation that such exchange of information will contribute to the sharing of benefits by making information on plant genetic resources for food and agriculture available to all Contracting Parties. In developing the Global Information System, cooperation will be sought with the Clearing House Mechanism of the Convention on Biological Diversity.

17.2 Based on notification by the Contracting Parties, early warning should be provided about hazards that threaten the efficient maintenance of plant genetic resources for food and agriculture, with a view to safeguarding the material.

17.3 The Contracting Parties shall cooperate with the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture of the FAO in its periodic reassessment of the state of the world's plant genetic resources for food and agriculture in order to facilitate the updating of the rolling Global Plan of Action referred to in Article 14.

Part VI

Financial Provisions

Article 18

Financial Resources

18.1 The Contracting Parties undertake to implement a funding strategy for the implementation of this Treaty in accordance with the provisions of this Article.

18.2 The objectives of the funding strategy

melse med vilkårene i denne traktaten med den hensikt å oppnå en så komplett dekning som mulig av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

16.2 De kontraherende parter vil, når det er hensiktsmessig, oppmuntre alle relevante institusjoner, inkludert offentlige, private, ikke-offentlige, forsknings-, foredlings- og andre institusjoner, til å delta i de internasjonale nettverkene.

Artikkel 17

Det globale informasjonssystemet for plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk

17.1 De kontraherende parter skal samarbeide for å utvikle og styrke et globalt informasjonssystem, basert på eksisterende informasjonssystemer, for å forenkle utvekslingen av informasjon om vitenskaplige, tekniske og miljømessige forhold relatert til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk for at en slik informasjonsoverføring skal kunne bidra til deling av goder ved å gjøre informasjon om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk tilgjengelig for alle kontraherende parter. Ved utviklingen av det globale informasjonssystemet vil samarbeid bli forsøkt igangsatt med den uvekslingsmekanismen (*Clearing House Mechanism*) som er etablert under konvensjonen om biologisk mangfold.

17.2 De kontraherende parter bør på et tidlig tidspunkt, med det formål å sikre materialet, ved notifikasjon varsle om risiko som truer en effektiv forvaltning av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

17.3 De kontraherende parter skal samarbeide med FAOs kommisjon for genetiske ressurser for mat og jordbruk i dens jevnlige revurderinger av tilstanden for verdens plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk med den hensikt å forenkle oppdateringen av den rullerende globale handlingsplanen referert til i artikkel 14.

Del VI

Finansielle bestemmelser

Artikkel 18

Finansielle ressurser

18.1 De kontraherende parter påtar seg å implementere en finansieringsstrategi for implementeringen av denne traktaten i samsvar med bestemmelsene i denne artikkelen.

18.2 Hensikten med finansieringsstrategien

shall be to enhance the availability, transparency, efficiency and effectiveness of the provision of financial resources to implement activities under this Treaty.

18.3 In order to mobilize funding for priority activities, plans and programmes, in particular in developing countries and countries with economies in transition, and taking the Global Plan of Action into account, the Governing Body shall periodically establish a target for such funding.

18.4 Pursuant to this funding strategy:

- a. The Contracting Parties shall take the necessary and appropriate measures within the Governing Bodies of relevant international mechanisms, funds and bodies to ensure due priority and attention to the effective allocation of predictable and agreed resources for the implementation of plans and programmes under this Treaty.
- b. The extent to which Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will effectively implement their commitments under this Treaty will depend on the effective allocation, particularly by the developed country Parties, of the resources referred to in this Article. Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will accord due priority in their own plans and programmes to building capacity in plant genetic resources for food and agriculture.
- c. The Contracting Parties that are developed countries also provide, and Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition avail themselves of, financial resources for the implementation of this Treaty through bilateral and regional and multilateral channels. Such channels shall include the mechanism referred to in Article 19.3f.
- d. Each Contracting Party agrees to undertake, and provide financial resources for national activities for the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture in accordance with its national capabilities and financial resources. The financial resources provided shall not be used to ends inconsistent with this Treaty, in particular in areas related to international trade in commodities.
- e. The Contracting Parties agree that the financial benefits arising from Article 13.2d are part of the funding strategy.

skal være å forbedre tilgjengeligheten, innsynet i, virkningsgraden og effektiviteten av tildelingen av finansielle ressurser for implementering av aktiviteter under denne traktaten.

18.3 For å mobilisere til finansiering av prioriterte aktiviteter, planer og programmer, spesielt i utviklingsland og land med overgangsøkonomier, og under hensyntagen til den globale handlingsplanen, skal det styrende organet jevnlig fastslå en målsetting for slik finansiering.

18.4 I overensstemmelse med denne finansieringsstrategien:

- a. Skal de kontraherende parter foreta de nødvendige og hensiktsmessige tiltak innenfor de styrende organer til relevante internasjonale mekanismer, fond og institusjoner for å sikre tilstrekkelig prioritering av og oppmerksomhet på en effektiv tildeling av forutsigbare og avtalte ressurser for implementeringen av planer og programmer under denne traktaten.
- b. I hvilken grad de kontraherende parter som er utviklingsland og kontraherende parter med overgangsøkonomier effektivt vil implementere sine forpliktelser under denne traktaten vil avhenge av effektiviteten av tildelingen, spesielt fra de parter som er industriland, av de ressurser som er referert til i denne artikkelen. Kontraherende parter som er utviklingsland og kontraherende parter med overgangsøkonomier vil gi tilstrekkelig prioritet i sine egne planer og programmer til kapasitetsoppbygging innenfor plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.
- c. De kontraherende parter som er industriland bevilger også, og kontraherende parter som er utviklingsland og kontraherende parter med overgangsøkonomier drar nytte av, finansielle ressurser for implementeringen av denne avtalen gjennom bilaterale og regionale og multilaterale kanaler. Slike kanaler skal inkludere den mekanismen som er referert i artikkel 19.3 (f).
- d. Hver kontraherende part godtar å gjennomføre og fremskaffe finansielle ressurser for nasjonale aktiviteter for bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i samsvar med nasjonal evne og finansielle ressurser. De finansielle ressursene som er fremskaffet skal ikke bli brukt til formål som ikke er i overensstemmelse med denne traktaten, særlig på områder relatert til internasjonal varehandel.
- e. De kontraherende parter er enige om at de finansielle godene som stammer fra artikkel 13.2 (d) er del av finansieringsstrategien.

- f. Voluntary contributions may also be provided by Contracting Parties, the private sector, taking into account the provisions of Article 13, non-governmental organisations and other sources. The Contracting Parties agree that the Governing Body shall consider modalities of a strategy to promote such contributions;

18.5 The Contracting Parties agree that priority will be given to the implementation of agreed plans and programmes for farmers in developing countries, especially in least developed countries, and in countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

Part VII

Institutional Provisions

Article 19

Governing Body

19.1 A Governing Body for this Treaty is hereby established, composed of all Contracting Parties.

19.2 All decisions of the Governing Body shall be taken by consensus unless by consensus another method of arriving at a decision on certain measures is reached, except that consensus shall always be required in relation to Articles 23 and 24.

19.3 The functions of the Governing Body shall be to promote the full implementation of this Treaty, keeping in view its objectives, and, in particular, to:

- a. provide policy direction and guidance to monitor, and adopt such recommendations as necessary for the implementation of this Treaty and, in particular, for the operation of the Multilateral System;
- b. adopt plans and programmes for the implementation of this Treaty;
- c. adopt, at its first session, and periodically review the funding strategy for the implementation of this Treaty, in accordance with the provisions of Article 18;
- d. adopt the budget of this Treaty;
- e. consider and establish subject to the availability of necessary funds such subsidiary bodies as may be necessary, and their respective mandates and composition;
- f. establish, as needed, an appropriate mechanism, such as a Trust Account, for receiving

- f. Frivillige bidrag kan også bli fremskaffet av de kontraherende parter, privat sektor under hensyntagen til bestemmelsene i artikkel 13, ikke-offentlige organisasjoner og andre kilder. De kontraherende parter er enige om at det styrende organet skal vurdere mulige strategier for å fremme slike bidrag;

18.4 De kontraherende parter er enige om å prioritere implementeringen av avtalte planer og programmer for bønder i utviklingsland, spesielt i de minst utviklede landene og i land med overgangsøkonomier, som bevarer og på en bærekraftig måte bruker plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk.

Del VII

Institusjonelle bestemmelser

Artikkel 19

Det styrende organet

19.1 Et styrende organ for denne traktaten sammensatt av alle kontraherende parter er herved etablert.

19.2 Alle beslutninger av det styrende organet skal fattes ved konsensus, dersom man ikke ved konsensus kommer fram til en annen metode for å fatte en beslutning i særlige tilfeller. Konsensus skal imidlertid alltid være nødvendig for beslutninger i henhold til artikkel 23 og 24.

19.3 Funksjonene for det styrende organet skal være å fremme den fulle implementeringen av denne traktaten under hensyntagen til dens formål og særlig for å:

- a. gi retningslinjer og veiledning for å overvåke og gjennomføre slike anbefalinger som er nødvendig for implementeringen av denne traktaten og særlig med tanke på driften av det multilaterale systemet;
- b. vedta planer og programmer for implementeringen av denne traktaten;
- c. på sin første sesjon vedta og periodevis gjennomgå finansieringsstrategien for implementeringen av denne traktaten i overensstemmelse med bestemmelsene i artikkel 18;
- d. vedta budsjettet for denne traktaten;
- e. vurdere og etablere slike underordnede organer som måtte være nødvendige, samt deres respektive mandater og sammensetning, i samsvarende med tilgjengeligheten av nødvendig finansiering;
- f. etablere, etter behov, en hensiktsmessig mekanisme, slik som en fondskonto, for å motta og

- and utilizing financial resources that will accrue to it for purposes of implementing this Treaty;
- g. establish and maintain cooperation with other relevant international organizations and treaty bodies, including in particular the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity, on matters covered by this Treaty, including their participation in the funding strategy;
 - h. consider and adopt, as required, amendments to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 23;
 - i. consider and adopt, as required, amendments to annexes to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 24;
 - j. consider modalities of a strategy to encourage voluntary contributions, in particular, with reference to Articles 13 and 18;
 - k. perform such other functions as may be necessary for the fulfilment of the objectives of this Treaty;
 - l. take note of relevant decisions of the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies;
 - m. inform, as appropriate, the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies of matters regarding the implementation of this Treaty; and
 - n. approve the terms of agreements with the IARCs and other international institutions under Article 15, and review and amend the MTA in Article 15.
- and utilizing financial resources that will accrue to it for purposes of implementing this Treaty;
- g. etablere og opprettholde samarbeid med andre relevante internasjonale organisasjoner og organer under internasjonale avtaler, særlig inkludert partskonferansen under konvensjonen om biologisk mangfold, om emner dekket av denne traktaten, herunder deres deltagelse i finansieringsstrategien;
 - h. vurdere og vedta slike endringer i denne traktaten som er påkrevd i samsvar med bestemmelsene i artikkel 23;
 - i. vurdere og vedta slike endringer i denne traktatens vedlegg som er påkrevd i samsvar med bestemmelsene i artikkel 24;
 - j. vurdere mulige strategier for å oppmuntre til frivillige bidrag, spesielt med referanse til artikkel 13 og 18;
 - k. utøve slike andre funksjoner som måtte være nødvendige for oppnåelse av målsettingene i denne traktaten;
 - l. merke seg relevante beslutninger fattet av partskonferansen under konvensjonen om biologisk mangfold og andre relevante organisasjoner og organer under internasjonale avtaler;
 - m. informere, der det er hensiktsmessig, partskonferansen under konvensjonen om biologisk mangfold og andre relevante internasjonale organisasjoner og organer under internasjonale avtaler om emner som berører implementeringen av denne traktaten; og
 - n. godkjenne vilkårene for avtalene med IARCene og andre internasjonale institusjoner under artikkel 15 og gjennomgå og revidere MTAen i artikkel 15.

19.4 Subject to Article 19.6, each Contracting Party shall have one vote and may be represented at sessions of the Governing Body by a single delegate who may be accompanied by an alternate, and by experts and advisers. Alternates, experts and advisers may take part in the proceedings of the Governing Body but may not vote, except in the case of their being duly authorized to substitute for the delegate.

19.5 The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not a Contracting Party to this Treaty, may be represented as observers at sessions of the Governing Body. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, which has informed the Secretary

19.4 I tråd med artikkel 19.6 skal hver kontraherende part ha én stemme og kan være representert på sesjonene til det styrende organet med én enkelt delegat som kan være ledsaget av en stedfortreder og av eksperter og rådgivere. Stedfortredere, eksperter og rådgivere kan delta i forhandlingene i det styrende organet, men kan ikke stemme, unntatt i de tilfellene der de er tilbørlig autorisert til å være stedfortreder for delegaten.

19.5 De Forente Nasjoner, dets spesialiserte organer og Det internasjonale atomenergibyrået, i likhet med enhver stat som ikke er kontraherende part til denne traktaten, kan være representert som observatører på det styrende organets sesjoner. Ethvert annet organ eller gruppe, offentlig eller ikke-offentlig, som er kvalifisert i emner relatert til bevaring og bærekraftig bruk av plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk og som har infor-

of its wish to be represented as an observer at a session of the Governing Body, may be admitted unless at least one third of the Contracting Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the Rules of Procedure adopted by the Governing Body.

19.6 A Member Organization of FAO that is a Contracting Party and the member states of that Member Organization that are Contracting Parties shall exercise their membership rights and fulfil their membership obligations in accordance, *mutatis mutandis*, with the Constitution and General Rules of FAO.

19.7 The Governing Body shall adopt and amend, as required, its own Rules of Procedure and financial rules which shall not be inconsistent with this Treaty.

19.8 The presence of delegates representing a majority of the Contracting Parties shall be necessary to constitute a quorum at any session of the Governing Body.

19.9 The Governing Body shall hold regular sessions at least once every two years. These sessions should, as far as possible, be held back-to-back with the regular sessions of the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.

19.10 Special Sessions of the Governing Body shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Governing Body, or at the written request of any Contracting Party, provided that this request is supported by at least one third of the Contracting Parties.

19.11 The Governing Body shall elect its Chairperson and Vice-Chairpersons (collectively referred to as «the Bureau»), in conformity with its Rules of Procedure.

Article 20

Secretary

20.1 The Secretary of the Governing Body shall be appointed by the Director-General of FAO, with the approval of the Governing Body. The Secretary shall be assisted by such staff as may be required.

20.2 The Secretary shall perform the following functions:

- a. arrange for and provide administrative support for sessions of the Governing Body and for any subsidiary bodies as may be established;
- b. assist the Governing Body in carrying out its functions, including the performance of specific tasks that the Governing Body may decide to assign to it;

mert sekretariatet om sitt ønske om å være representert som observatør på en sesjon til det styrende organet, kan bli gitt adgang hvis ikke minst en tredjedel av de tilstedeværende kontraherende parter protesterer. Adgangen og deltagelsen av observatører skal være underlagt forretningsordenen vedtatt av det styrende organet.

19.6 En medlemsorganisasjon av FAO som er kontraherende part og medlemsstatene i den medlemsorganisasjon som er kontraherende parter skal utøve sine medlemskapsrettigheter og oppfylle sine medlemskapsplikter i samsvar med, med nødvendige eller naturlige endringer, FAOs konstitusjon og FAOs generelle regler.

19.7 Det styrende organet skal vedta og endre, om nødvendig, sin egen forretningsorden og finansielle regler som skal være i overensstemmelse med denne traktaten.

19.8 Tilstedeværelsen av delegater som representerer en majoritet av de kontraherende parter skal være nødvendig på hver sesjon for at det styrende organet skal være beslutningsdyktig.

19.9 Det styrende organet skal avholde jevnlig sesjoner minst en gang hvert andre år. Disse sesjoner skal, så langt som mulig, bli holdt rett i etterkant av de regulære sesjonene til kommisjonen for genetiske ressurser for mat og jordbruk.

19.10 Spesialsesjoner av det styrende organet skal avholdes på andre tidspunkter når det styrende organet anser det nødvendig eller på skriftlig forespørsel fra enhver kontraherende part, forutsatt at denne forespørselen er støttet av minst en tredjedel av de kontraherende parter.

19.11 Det styrende organet skal velge sin møteleder og sine visemøteledere (kollektivt omtalt som «Byrået»), i overensstemmelse med sin forretningsorden.

Artikkel 20

Sekretariatet

20.1 Det styrende organets sekretariat skal utnevnes av FAOs Generaldirektør med godkjenning fra det styrende organet. Sekretariatet skal bistås av en slik stab som viser seg å være nødvendig.

20.2 Sekretariatet skal utføre følgende oppgaver:

- a. tilrettelegge for og yte administrativ støtte til det styrende organets sesjoner og andre underliggende organer som kan bli etablert;
- b. bistå det styrende organet ved gjennomføringen av dets funksjoner, herunder å utføre de særlige oppgavene som det styrende organet kan bestemme seg for å tildele sekretariatet;

c. report on its activities to the Governing Body.

20.3 The Secretary shall communicate to all Contracting Parties and to the Director-General:

- a. decisions of the Governing Body within sixty days of adoption;
- b. information received from Contracting Parties in accordance with the provisions of this Treaty.

20.4 The Secretary shall provide documentation in the six languages of the United Nations for sessions of the Governing Body.

20.5 The Secretary shall cooperate with other organizations and treaty bodies, including in particular the Secretariat of the Convention on Biological Diversity, in achieving the objectives of this Treaty.

Article 21

Compliance

The Governing Body shall, at its first meeting, consider and approve cooperative and effective procedures and operational mechanisms to promote compliance with the provisions of this Treaty and to address issues of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include monitoring, and offering advice or assistance, including legal advice or legal assistance, when needed, in particular to developing countries and countries with economies in transition.

Article 22

Settlement of Disputes

22.1 In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Treaty, the parties concerned shall seek solutions by negotiation.

22.2 If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

22.3 When ratifying, accepting, approving or acceding to this Treaty, or at any time thereafter, a Contracting Party may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with Article 22.1 or Article 22.2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory:

c. rapportere om sine aktiviteter til det styrende organet.

20.3 Sekretariatet skal meddele til alle kontraherende parter og til Generaldirektøren:

- a. avgjørelser av det styrende organet innen seks ti dager fra vedtakelsen;
- b. informasjon mottatt fra de kontraherende parter i samsvar med bestemmelsene i denne traktaten.

20.4 Sekretariatet skal framskaffe dokumentasjon til det styrende organets sesjoner på FNs seks språk.

20.5 Sekretariatet skal samarbeide med andre organisasjoner og traktatorganer, og særlig sekretariatet for konvensjonen om biologisk mangfold, for å nå målsettingene i denne traktaten.

Artikkel 21

Overholdelse

Det styrende organet skal, på sitt første møte, vurdere og godkjenne samarbeidsfremmende og effektive prosedyrer og operasjonelle mekanismer for å fremme overholdelse av bestemmelsene i denne traktaten og ta opp tilfeller av manglende overholdelse. Disse prosedyrer og mekanismer skal inkludere overvåkning og tilbud om rådgiving eller assistanse, herunder juridisk rådgiving eller juridisk assistanse, spesielt til utviklingsland og land med overgangsökonomier, når det er nødvendig.

Artikkel 22

Twisteløsning

22.1 Ved tilfeller av tvist mellom kontraherende parter vedrørende tolkningen eller anvendelse av denne traktaten, skal de involverte partene forsøke å løse konflikten gjennom forhandlinger.

22.2 Hvis de berørte parter ikke oppnår enighet ved forhandlinger, kan de sammen anmode en tredjeperson om hjelp til vennskapelig mellomkomst eller bistand til mekling.

22.3 En kontraherende part kan, når den ratifiserer, godtar, godkjenner eller slutter seg til denne traktaten, eller til enhver tid deretter, skriftlig erklære til depositaren at den i tilfelle av en tvist som ikke har funnet sin løsning i henhold til artikkel 22.1 eller artikkel 22.2 ovenfor, aksepterer en eller begge av følgende metoder for tvisteløsning som obligatorisk:

- a. Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part 1 of Annex II to this Treaty;
- b. Submission of the dispute to the International Court of Justice.

22.4 If the parties to the dispute have not, in accordance with Article 22.3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II to this Treaty unless the parties otherwise agree.

Article 23

Amendments of the Treaty

23.1 Amendments to this Treaty may be proposed by any Contracting Party.

23.2 Amendments to this Treaty shall be adopted at a session of the Governing Body. The text of any proposed amendment shall be communicated to Contracting Parties by the Secretary at least six months before the session at which it is proposed for adoption.

23.3 All amendments to this Treaty shall only be made by consensus of the Contracting Parties present at the session of the Governing Body.

23.4 Any amendment adopted by the Governing Body shall come into force among Contracting Parties having ratified, accepted or approved it on the ninetieth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by two-thirds of the Contracting Parties. Thereafter the amendment shall enter into force for any other Contracting Party on the ninetieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendment.

23.5 For the purpose of this Article, an instrument deposited by a Member Organization of FAO shall not be counted as additional to those deposited by member states of such an organization.

Article 24

Annexes

24.1 The annexes to this Treaty shall form an integral part of this Treaty and a reference to this Treaty shall constitute at the same time a reference to any annexes thereto.

24.2 The provisions of Article 23 regarding amendments to this Treaty shall apply to the amendment of annexes.

- a. Voldgift i samsvar med prosedyrene fastsatt i del 1 i vedlegg II til denne traktaten;
- b. Å bringe tvisten inn for Den internasjonale domstolen.

22.4 Hvis partene i tvisten ikke har akseptert den samme eller noen prosedyre i samsvar med artikkel 22.3 ovenfor, skal konflikten bringes inn til mekling i samsvar med del 2 i vedlegg II i denne traktaten hvis ikke partene blir enige om noe annet.

Artikkel 23

Endringer av traktaten

23.1 Endringer i denne traktaten kan bli foreslått av enhver kontraherende part.

23.2 Endringer i denne traktaten skal vedtas på en sesjon av det styrende organet. Teksten til enhver foreslått endring skal formidles til de kontraherende parter av sekretariatet minst seks måneder før avholdelse av sesjonen hvor endringen foreslås vedtatt.

23.3 Enhver endring i denne traktaten skal vedtas ved konsensus av de kontraherende parter tilstede på det styrende organets sesjon.

23.4 Enhver endring vedtatt av det styrende organet skal tre i kraft for de kontraherende parter som har ratifisert, godtatt eller godkjent endringen på den nittiende dag etter at to tredjedeler av de kontraherende parter har deponert sitt dokument for ratifikasjon, godtagelse eller godkjennelse av endringen. Deretter skal endringen tre i kraft for enhver kontraherende part på den nittiende dag etter at den kontraherende parten har deponert sitt dokument for ratifikasjon, godtagelse eller godkjennelse av endringen.

23.5 For denne artikkelens formål skal et dokument for ratifikasjon, godtagelse eller godkjennelse deponert av en medlemsorganisasjon i FAO ikke regnes med i tillegg til de som er deponert av medlemsstater i en slik organisasjon.

Artikkel 24

Vedlegg

24.1 Vedleggene til denne traktaten skal danne en integrert del av denne traktaten og en referanse til denne traktaten skal samtidig innebære en referanse til vedleggene.

24.2 Bestemmelsene i artikkel 23 vedrørende endringer i denne traktaten skal gjelde tilsvarende for endringer i vedleggene.

*Article 25***Signature**

This Treaty shall be open for signature at the FAO from 3 November 2001 to 4 November 2002 by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency.

*Article 26***Ratification, Acceptance or Approval**

This Treaty shall be subject to ratification, acceptance or approval by the Members and non-Members of FAO referred to in Article 25. Instruments of ratification, acceptance, or approval shall be deposited with the Depositary.

*Article 27***Accession**

This Treaty shall be open for accession by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency from the date on which the Treaty is closed for signature. Instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

*Article 28***Entry into force**

28.1 Subject to the provisions of Article 29.2, this Treaty shall enter into force on the ninetieth day after the deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, provided that at least twenty instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited by Members of FAO.

28.2 For each Member of FAO and any State that is not a Member of FAO but is a Member of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency that ratifies, accepts, approves or accedes to this Treaty after the deposit, in accordance with Article 28.1, of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the 18 Treaty shall enter into force on the ninetieth day following the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

*Artikkel 25***Undertegning**

Denne traktaten skal være åpen for undertegning hos FAO fra 3. november 2001 til 4. november 2002 for alle FAOs medlemmer og enhver stat som ikke er medlem av FAO men som er medlem av de Forente Nasjoner eller en av dets spesialorganer eller av Det internasjonale atomenergibyrået.

*Artikkel 26***Ratifikasjon, godtagelse eller godkjennelse**

Denne traktaten skal være gjenstand for ratifikasjon, godtagelse eller godkjennelse av medlemmer og ikke-medlemmer av FAO referert til i artikkel 25. Dokumenter for ratifikasjon, godtagelse eller godkjennelse skal deponeres hos depositaren.

*Artikkel 27***Tiltredelse**

Denne traktaten skal være åpen for tiltredelse for alle FAOs medlemmer eller enhver stat som ikke er medlem av FAO men som er medlem av de Forente Nasjoner eller enhver av dets spesialorganer eller av Det internasjonale atomenergibyrået fra den datoen som traktaten er lukket for undertegning. Dokumenter for tiltredelse skal deponeres hos depositaren.

*Artikkel 28***Ikrafttredelse**

28.1 I tråd med bestemmelsene i artikkel 29.2 skal denne traktaten tre i kraft på den nittiende dag etter deponering av det førtiende dokumentet for ratifikasjon, godtagelse, godkjennelse eller tiltredelse dersom minst tjue dokumenter for ratifikasjon, godtagelse, godkjennelse eller tiltredelse har blitt deponert av FAOs medlemmer.

28.2 For hvert medlem av FAO eller enhver stat som ikke er medlem av FAO men er medlem av de Forente Nasjoner eller et av dets spesialorganer eller av Det internasjonale atomenergibyrået som ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne traktaten etter deponeringen, i samsvar med artikkel 28.1, av det førtiende dokument for ratifikasjon, godtagelse, godkjennelse eller tiltredelse, skal traktaten tre i kraft på den nittiende dag etter deponeringen av dets dokumenter for ratifikasjon, godtagelse, godkjennelse eller tiltredelse.

*Article 29***Member Organizations of FAO**

29.1 When a Member Organization of FAO deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession for this Treaty, the Member Organization shall, in accordance with the provisions of Article II.7 of the FAO Constitution, notify any change regarding its distribution of competence to its declaration of competence submitted under Article II.5 of the FAO Constitution as may be necessary in light of its acceptance of this Treaty. Any Contracting Party to this Treaty may, at any time, request a Member Organization of FAO that is a Contracting Party to this Treaty to provide information as to which, as between the Member Organization and its member states, is responsible for the implementation of any particular matter covered by this Treaty. The Member Organization shall provide this information within a reasonable time.

29.2 Instruments of ratification, acceptance, approval, accession or withdrawal, deposited by a Member Organization of FAO, shall not be counted as additional to those deposited by its Member States.

*Article 30***Reservations**

No reservations may be made to this Treaty.

*Article 31***Non-Parties**

The Contracting Parties shall encourage any Member of FAO or other State, not a Contracting Party to this Treaty, to accept this Treaty.

*Article 32***Withdrawals**

32.1 Any Contracting Party may at any time after two years from the date on which this Treaty has entered into force for it, notify the Depositary in writing of its withdrawal from this Treaty. The Depositary shall at once inform all Contracting Parties.

32.2 Withdrawal shall take effect one year from the date of receipt of the notification.

*Artikkel 29***FAOs medlemsorganisasjoner**

29.1 Når en medlemsorganisasjon i FAO deponerer et dokument for ratifikasjon, godtagelse, godkjenning eller tiltredelse til denne traktaten, skal medlemsorganisasjonen, i samsvar med bestemmelsene i artikkel II.7 i FAO konstitusjonen, underrette om enhver endring vedrørende dens kompetansefordeling i forhold til dens kompetanseerklæring avgitt i henhold til artikkel II.5 i FAO konstitusjonen som kan bli nødvendig i lys av organisasjonens godtagelse i denne traktaten. Enhver kontraherende part i denne traktaten kan, til enhver tid, forespørre en medlemsorganisasjon av FAO som er kontraherende part i denne traktaten om å skaffe til veie informasjon om hvem, i forholdet mellom medlemsorganisasjonen og dens medlemsstater, som er ansvarlig for implementeringen av ethvert enkelt emne dekket av denne traktaten. Medlemsorganisasjonen skal skaffe til veie denne informasjonen innen rimelig tid.

29.2 Dokumenter for ratifikasjon, godtagelse, godkjenning, tiltredelse eller tilbaketrekking, deponert av en medlemsorganisasjon av FAO, skal ikke bli regnet med i tillegg til de som er deponert av dens medlemsstater.

*Artikkel 30***Forbehold**

Ingen forbehold kan tas i forhold til denne traktaten.

*Artikkel 31***Ikke-parter**

De kontraherende partene skal oppmuntre ethvert medlem av FAO eller annet land, som ikke er kontraherende part, til å godta denne traktaten.

*Artikkel 32***Tilbaketreden**

32.1 Enhver kontraherende part kan på ethvert tidspunkt etter to år fra dagen da denne traktaten har trådt i kraft, notifikere skriftlig til depositaren om at den trer tilbake fra denne traktaten. Depositaren skal umiddelbart informere alle kontraherende parter.

32.2 Tilbaketreden vil få virkning fra og med ett år etter at notifikasjonen er mottatt.

*Article 33***Termination**

33.1 This Treaty shall be automatically terminated if and when, as the result of withdrawals, the number of Contracting Parties drops below forty, unless the remaining Contracting Parties unanimously decide otherwise.

33.2 The Depositary shall inform all remaining Contracting Parties when the number of Contracting Parties has dropped to forty.

33.3 In the event of termination the disposition of assets shall be governed by the financial rules to be adopted by the Governing Body.

*Article 34***Depositary**

The Director-General of FAO shall be the Depositary of this Treaty.

*Article 35***Authentic Texts**

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Treaty are equally authentic.

*Annex I***List of crops covered under the multilateral system**

Food crops

Crop Genus Observations

Breadfruit *Artocarpus* Breadfruit only.

Asparagus *Asparagus*

Oat *Avena*

Beet *Beta*

Brassica complex *Brassica* et al. Genera included are: *Brassica*, *Armoracia*, *Barbarea*, *Camelina*, *Crambe*, *Diplotaxis*, *Eruca*, *Isatis*, *Lepidium*, *Raphanobrassica*, *Raphanus*, *Rorippa*, and *Sinapis*. This comprises oilseed and vegetable crops such as cabbage, rapeseed, mustard, cress, rocket, radish, and turnip. The species *Lepidium meyenii* (maca) is excluded.

Pigeon Pea *Cajanus*

Chickpea *Cicer*

*Artikkel 33***Opphevelse**

33.1 Denne traktaten skal automatisk oppheves hvis og når, som et resultat av tilbaketrekking, antallet kontraherende parter er mindre enn førti, hvis ikke de gjenværende kontraherende parter enstemmig bestemmer annerledes.

33.2 Depositaren skal informere alle gjenværende kontraherende parter når antallet kontraherende parter er redusert til førti.

33.3 Ved traktatens opphevelse skal disponeringen av verdier styres av de finansielle bestemmelser som vedtas av det styrende organet.

*Artikkel 34***Depositar**

FAOs Generaldirektør skal være depositar til denne traktaten.

*Artikkel 35***Autentiske tekster**

De arabiske, engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekstene av denne traktaten er likeverdige autentiske.

*Vedlegg I***Liste av kulturplanter under det multilaterale systemet**

Matplanter

Kulturplante Slekt Merknad

Brødfrukt *Artocarpus* Bare brødfrukt.

Asparges *Asparagus*

Havre *Avena*

Bete *Beta*

Brassica complex *Brassica* et al. Sleakter inkludert er: *Brassica*, *Armoracia*, *Barbarea*, *Camelina*, *Crambe*, *Diplotaxis*, *Eruca*, *Isatis*, *Lepidium*, *Raphanobrassica*, *Raphanus*, *Rorippa*, og *Sinapis*. Denne inneholder oljefrø og grønnsak planter som kål, rapsfrø, sennep, karse, rakett, reddik, og nepe. Arten *Lepidium meyenii* (maca) er ekskludert

Jordert *Cajanus*

Bukkeert *Cicer*

Citrus *Citrus* Genera *Poncirus* and *Fortunella* are included as root stock.

Coconut *Cocos*

Major aroids *Colocasia*, *Xanthosoma* Major aroids include taro, cocoyam, dasheen and tannia.

Carrot *Daucus*

Yams *Dioscorea*

Finger Millet *Eleusine*

Strawberry *Fragaria*

Sunflower *Helianthus*

Barley *Hordeum*

Sweet Potato *Ipomoea*

Grass pea *Lathyrus*

Lentil *Lens*

Apple *Malus*

Cassava *Manihot* *Manihot esculenta* only.

Banana / Plantain *Musa* Except *Musa textilis*.

Rice *Oryza*

Pearl Millet *Pennisetum*

Beans *Phaseolus* Except *Phaseolus polyanthus* .

Pea *Pisum*

Rye *Secale*

Potato *Solanum* Section *tuberosa* included, except *Solanum phureja*.

Eggplant *Solanum* Section *melongena* included.

Sorghum *Sorghum*

Triticale *Triticosecale*

Wheat *Triticum* et al. Including *Agropyron*, *Elymus*, and *Secale*.

Faba Bean / Vetch *Vicia*

Cowpea et al. *Vigna*

Maize *Zea* Excluding *Zea perennis*, *Zea diploperennis*, and *Zea luxurians*.

Forages

Genera Species

LEGUME FORAGES

Astragalus chinensis, *cicer*, *arenarius*

Canavalia ensiformis

Coronilla varia

Hedysarum coronarium

Lathyrus cicera, *ciliolatus*, *hirsutus*, *ochrus*, *odoratus*, *sativus*

Lespedeza cuneata, *striata*, *stipulacea*

Lotus corniculatus, *subbiflorus*, *uliginosus*

Lupinus albus, *angustifolius*, *luteus*

Medicago arborea, *falcata*, *sativa*, *scutellata*, *rigidula*, *truncatula*

Melilotus albus, *officinalis*

Onobrychis viciifolia

Ornithopus sativus

Sitrus *Citrus* Artene *Poncirus* og *Fortunella* er inkludert som rot stokk

Kokosnøtt *Cocos*

Hoved aroider Colocasia, Xanthosoma Inkluderer taro, cocoyam, dasheen og tannia.

Gulrot *Daucus*

Yamsrot *Dioscorea*

Fingerhirse *Eleusine*

Jordbær *Fragaria*

Solsikke *Helianthus*

Bygg *Hordeum*

Søtpotet *Ipomoea*

Grass pea *Lathyrus*

Linse *Lens*

Eple *Malus*

Kassava *Manihot* Bare *Manihot esculenta*.

Banan/Pisang *Musa* Unntatt *Musa textilis*.

Ris *Oryza*

Perlehirse *Pennisetum*

Bønner *Phaseolus* Unntatt *Phaseolus polyanthus*.

Ert *Pisum*

Rug *Secale*

Potet *Solanum* Seksjon *tuberosa* er inkludert, unntatt *Solanum phureja*.

Aubergine *Solanum* Seksjon *meongena* er inkludert

Durra *Sorghum*

Triticale *Triticosecale*

Hvete *Triticum et al.* Inkludert *Agropyron*, *Elymus*, og *Secale*

Bønne/Vikke *Vicia*

Kuert med mer *Vigna*

Mais *Zea* Unntatt *Zea Perennis*, *Zea diploperennis*, og *Zea luxurians*.

Fôrvekster

Slekter, Art

BELGVEKSTER

Astralugas chiensis, *cicer*, *areanarius*

Canavalia ensiformis

Coronilla varia

Hedysarum coronarium

Lathyrus, *cicera*, *ciliolatus*, *hirsutus*, *ochrus*, *odoratus*, *sativus*

Lespedeza cuneata, *striata*, *stipulacea*

Lotus corniculatus, *subbiflorus*, *uliginosus*

Lupinus albus, *angustifolius*, *luteus*

Medicago arborea, *falcata*, *sativa*, *scutellata*, *rigidula*, *truncatula*

Melilotus albus, *officinalis*

Onobrychis viciifolia

Ornithopus sativus

Prosopis affinis, alba, chilensis, nigra, pallida
Pueraria phaseoloides
Trifolium alexandrinum, alpestre, ambiguum,
angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, in-
carnatum, pratense, repens, resupinatum, rueppel-
lianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum

GRASS FORAGES

Andropogon gayanus
Agropyron cristatum, desertorum
Agrostis stolonifera, tenuis
Alopecurus pratensis
Arrhenatherum elatius
Dactylis glomerata
Festuca arundinacea, gigantea, heterophylla,
ovina, pratensis, rubra
Lolium hybridum, multiflorum, perenne, rigid-
um, temulentum
Phalaris aquatica, arundinacea
Phleum pratense
Poa alpina, annua, pratensis
Tripsacum laxum

OTHER FORAGES

Atriplex halimus, nummularia
Salsola vermiculata

Annex II

Part 1

Arbitration

Article 1

The claimant party shall notify the Secretary that the parties to the dispute are referring it to arbitration pursuant to Article 22. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of this Treaty, the interpretation or application of which are at issue. If the parties to the dispute do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The Secretary shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Treaty.

Article 2

1. In disputes between two parties to the dispute, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the

Prosopis affinis, alba, chilensis, nigra, pallida
Pueraria phaseoloides
Trifolium alexandrinum, alpestre, ambiguum, au-
gustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, incar-
natum, pratense, repens, resupinatum, rueppellia-
num, semipilosum, subterraneum, vesiculosum

GRAS

Andropogon gayanus
Agropyron cristatum, desertorum,
Agrostis stolonifera, tenuis
Alopecurus pratensis
Arrhenatherum elatius
Dactylis glomerata
Festuca arundinacea, gigantea, heterophylla,
ovina, pratensis, rubra
Lolium hybridum, multiflorum, perenne, rigi-
dum, temulentum
Phalaris aquatica, arundinacea
Phleum pratense
Poa alpina, annua, pratensis
Tripsacum laxum

ANDRE FÔRVEKSTER

Atriplex halimus, nummularia
Salsola vermiculata

Vedlegg II

Del 1

Voldgift

Artikkel 1

Den skadelidende part skal notisere sekretariatet om at partene i tvisten sender den til voldgift i overensstemmelse med artikkel 22. Notifikasjonen skal beskrive emnet som skal underlegges voldgift og særlig inkludere de artiklene i denne traktaten der tolkningen eller anvendelsen er omstridt. Hvis partene i tvisten ikke kommer til enighet om hvilket emne som er omstridt før formannen i nemnden er utpekt, skal voldgiftsnemnden bestemme hva som er emnet. Sekretariatet skal videresende den mottatte informasjonen til alle de kontraherende partene i denne traktaten.

Artikkel 2

1. I en tvist mellom to parter skal voldgiftsnemnden bestå av tre medlemmer. Hver av partene i tvisten skal oppnevne en voldgiftsmann, og de to voldgiftsmennene oppnevnt på denne måten skal ved felles avtale oppnevne en tredje voldgiftsmann som skal være formann i nemnden. Sistnevnte skal

tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties to the dispute, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

2. In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.

3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Director-General of FAO shall, at the request of a party to the dispute, designate the President within a further two-month period.

2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Director-General of FAO who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Treaty and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties to the dispute, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

- (a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and
- (b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

ikke være av samme nasjonalitet som en av partene i tvisten, ha sitt ordinære bosted på territoriet til en av partene i tvisten, være ansatt av noen av dem eller ha befatning med saken i noe annet henseende.

2. I tvister mellom flere enn to kontraherende parter skal partene i tvisten med samme interesser ved felles avtale oppnevne en voldgiftsmann.

3. Enhver ledig plass skal fylles slik som beskrevet for den første oppnevningen.

Artikkel 3

1. Hvis formannen i voldgiftsnemnden ikke har blitt utnevnt innen to måneder fra utnevningen av den andre voldgiftsmannen, skal FAOs Generaldirektør, på forespørsel fra en part i konflikten, utnevne formannen innen en ytterligere to måneders periode.

2. Hvis en av partene i tvisten ikke utnevner en voldgiftsmann innen to måneder fra mottagelse av forespørselen, kan den andre parten informere FAOs Generaldirektør som skal foreta utnevningen innen ytterligere to måneder.

Artikkel 4

Voldgiftsnemnden skal fatte sine avgjørelser i samsvær med bestemmelsene i denne traktaten og internasjonal rett.

Artikkel 5

Dersom ikke partene i tvisten blir enige om noe annet, skal voldgiftsnemnden fastsette sin egen forretningsorden.

Artikkel 6

Voldgiftsnemnden kan, på forespørsel fra en av partene i tvisten, anbefale nødvendige midlertidige beskyttelsestiltak.

Artikkel 7

Partene i tvisten skal tilrettelegge arbeidet for voldgiftsnemnden og bruke alle sine midler til rådighet spesielt med tanke på å:

- a. Fremskaffe alle relevante dokumenter, opplysninger og fasiliteter; og
- b. Muliggjøre for voldgiftsnemnden, når det er nødvendig, å påkalle vitner eller eksperter og motta deres bevis.

Article 8

The parties to the dispute and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties to the dispute.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Article 11

The tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party to the dispute or a failure of a party to the dispute to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-

Artikkel 8

Partene i tvisten og voldgiftsmennene er forpliktet til å sikre at all informasjon de mottar konfidensielt blir behandlet konfidensielt under prosedyrene i voldgiftsnemnden.

Artikkel 9

Hvis ikke voldgiftsnemnden bestemmer annerledes på grunn av spesielle omstendigheter knyttet til saken, skal kostnadene ved nemnden deles likt mellom partene i tvisten. Nemnden skal føre regnskap over alle sine kostnader og levere en endelig oppstilling av dette til partene i tvisten.

Artikkel 10

Enhver kontraherende part som har en interesse av juridisk karakter i tvistens tema og som kan bli berørt av avgjørelsen i saken, kan intervenere i prosedyrene etter tillatelse fra nemnden.

Artikkel 11

Nemnden kan behandle og fatte avgjørelse om motkrav som utspringer direkte fra tvistens tema.

Artikkel 12

Avgjørelser fra voldgiftsnemnden både vedrørende saksbehandlingen og av materiell karakter skal fattes av et flertall av dens medlemmer.

Artikkel 13

Hvis en av partene i tvisten ikke møter for voldgiftsnemnden eller ikke forsvarer sin sak, kan den andre parten be nemnden om å fortsette saksbehandlingen og å avsi sin kjennelse. At en part i tvisten ikke møter opp eller forsvarer sin sak skal ikke forhindre saksbehandlingen. Før endelig avgjørelse fattes, skal voldgiftsnemnden forvisse seg om at påstanden er velbegrunnet ut fra de faktiske omstendigheter og de rettslige forhold.

Artikkel 14

Nemnden skal fatte sin endelige avgjørelse innen fem måneder fra den dato nemnden ble konstituert hvis den ikke finner det nødvendig å utvide tids-

limit for a period which should not exceed five more months.

grensen for en periode som ikke skal overskride fem måneder.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Artikkel 15

Den endelige avgjørelsen fra voldgiftsnemnden skal begrense seg til det som er emnet for tvisten og skal samtidig være begrunnet. Den skal inneholde navnene på medlemmene som har deltatt og datoen for den endelige avgjørelsen. Ethvert medlem av nemnden kan vedlegge en særskilt eller dissenterende uttalelse til den endelige avgjørelsen.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Artikkel 16

Kjennelsen skal være bindende for partene i konflikten. Den kan ikke påkjæres hvis ikke partene på forhånd har avtalt en kjennelsesprosedyre.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party to the dispute for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

Artikkel 17

Enhver uenighet som kan oppstå mellom partene i konflikten med hensyn til tolkningen eller gjennomføringen av den endelige avgjørelsen kan bringes inn for avgjørelse til den aktuelle voldgiftsnemnden av hver av partene i konflikten.

Part 2

Conciliation

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each party concerned and a President chosen jointly by those members.

Del 2

Mekling

Artikkel 1

En meklingskommisjon skal opprettes på forespørsel fra en av partene i tvisten. Kommisjonen skal, hvis ikke partene i tvisten blir enige om noe annet, sammensettes av fem medlemmer, herunder to utnevnt av hver berørte part og en formann valgt i felleskap av de utpekte medlemmene.

Article 2

In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties to the dispute have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Artikkel 2

I tvister mellom flere enn to kontraherende parter, skal partene i tvisten med samme interesse i fellesskap avtale oppnevning av sine medlemmer av kommisjonen. Hvor to eller flere parter i tvisten har forskjellige interesser eller hvor det er uenighet om hvorvidt de har de samme interessene, skal de oppnevne sine medlemmer hver for seg.

Article 3

If any appointments by the parties to the dispute

Artikkel 3

Hvis ingen utnevning er skjedd av partene i tvis-

are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by the party to the dispute that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by a party to the dispute, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be decided by the commission.

ten innen to måneder fra forespørselen om å danne en meklingskommisjon, skal FAOs Generaldirektør, hvis han blir forespurt om å gjøre dette av den parten i tvisten som forespurte om oppnevningen av meklingskommisjonen, foreta disse utnevnelsene innen en ytterlige to måneders periode.

Artikkel 4

Hvis formannen i meklingskommisjonen ikke er valgt innen to måneder etter at det siste av medlemmene i kommisjonen er utnevnt, skal FAOs Generaldirektør, hvis han blir forespurt om å gjøre dette av en part i tvisten, utnevne en formann innen en ytterlige to måneders periode.

Artikkel 5

Avgjørelser skal fattes av et flertall av meklingskommisjonens medlemmer. Den skal, hvis ikke partene i tvisten blir enige om noe annet, fastsette sine egne prosedyreregler. Den skal fremme et forslag til løsning av tvisten som alle partene velvillig skal vurdere.

Artikkel 6

Uenighet om hvorvidt meklingskommisjonen har kompetanse skal avgjøres av kommisjonen.

